

Ville Pynnönen

OSAKKEEN MÄÄRITELMÄ OMAISUUSLAJEITTAIN

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Huhtikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Ville Pynnönen: Osakkeen määritelmä omaisuuslajeittain
Pro gradu -tutkielma, VII + 70 s.
Tampereen yliopisto
Vero-oikeus
Huhtikuu 2020

Tutkielma käsittelee osakeyhtiön osakeomistuksia, ja kuinka ne määritellään elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (EVL) omaisuuslajeihin. Ennen verovuotta 2020 elinkeinoverolaki määritteli elinkeinotoimintaan liittyvän omaisuuden rahoitus-, vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuteen (EVL 9–12 §). Osake kuuluu johonkin edeltä mainittuun omaisuuslajiin, jos sitä käytetään EVL 53.2 §:n perusteella yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa. Tutkielman lähtökohta on, että osakkeen tulee liittyä yhtiön harjoittamaan elinkeinotoimintaan, jotta ne voivat määrytyä johonkin omaisuuslajiin.

Tutkielman alkupuolella tutkitaan omaisuuslaji kerrallaan, miten osakeomistus voitaisiin määrittellä kuhunkin omaisuuslajiin. Tutkielmassa käydään läpi omaisuuslajeittain myös miten tiettyjen osakkeiden luovutusverotus ja jaksottaminen tapahtuu lainsäädännöllisesti. Omaisuuslajien käsitteilyssä käytetään apuna lain esitöitä, oikeuskirjallisuutta ja konkreettisten esimerkkien valossa esitellään runsaasti oikeuskäytäntöä. Näiden avulla on pyritty selvittämään, millaiset osakeomistukset kuuluvat mihinkin omaisuuslajiin.

Tutkielman lopussa on tutkittu uutta omaisuuslajia, muun omaisuuden omaisuuslaji (EVL 12 a §). Tulolähdejaon uudistaminen liittyy yhteisöjen muun toiminnan tulolähteen osaksi elinkeinotoiminnan tulolähdettä, minkä vuoksi toisesta tulolähteestä siirtyvälle omaisuudelle on tehty oma omaisuuslajinsa. Tutkielmassa on lyhyesti käsitelty aiemmin muun toiminnan tulolähteeseen katsottuja osakeomistuksia. Tämä sen vuoksi, että muun omaisuuden omaisuuslajiin voidaan mahdollisesti käyttää tulkinta-apuna tuloverolain lainsäädäntöä sekä aiempaa oikeuskäytäntöä muun toiminnan tulolähteestä.

Tutkielman tulos on, että EVL 9–12 §:n omaisuuslajien kesken on varsin yksiselitteistä jaotella osakeomistuksia. Tapauskohtaisesti tiettyä osakeomistusta voidaan sen luonteen mukaisesti tulkita useamman omaisuuslajin väliltä. Muun omaisuuden omaisuuslaji on eroteltavissa muista omaisuuslajeista sillä, ettei sen omaisuus tue yhtiön elinkeinotoimintaa. Tämä omaisuuslaji on myös siirtänyt aikaisemmin tulolähteiden väliset tulkintaongelmat nyt omaisuuslajien väliseksi tulkintaongelmaksi.

Osakeomistusten määrytyminen omaisuuslajeittain on aavistuksen ennakoitavampi, mutta uudistuksen jälkeenkin siinä on vielä kehittämisen varaa. Pienimuotoiseen arvopaperikauppaan liittyvät osakkeet katsottaneen muun omaisuuden omaisuuslajiin, vaikka luonteen puolesta osakkeet voitaisiin katsoa vaihto-omaisuudeksi ja samalla liittyy pienimuotoinen arvopaperikauppa elinkeinotoimintaan. Muuhun omaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutustappioiden rajoitettu vähennysoikeus voi myös nousta uudelleen tarkasteltavaksi. Uudistus on tuore, ja lähivuosina ilmaantuu varmasti uutta oikeuskirjallisuutta ja -käytäntöä, joiden avulla tulkintaa muodostuu nykyhetkeä enemmän.

Avainsanat: osakeomistus, elinkeinotoiminnan tulolähde, omaisuuslajit, muun omaisuuden omaisuuslaji, vero-oikeus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO.....	I
LÄHDELUETTELO.....	III
LYHENTEET.....	VI
OIKEUSTAPAUKSET	VII
1 JOHDANTO.....	1
1.1 Tutkimusaiheen esittely.....	1
1.2 Tutkimusongelma, tutkimuksen rajaus.....	3
1.3 Tutkimuskysymykset	5
1.4 Tutkimusmetodi ja keskeiset lähteet.....	6
2 OSAKEOMISTUKSET OMAISUUSLAJEITTAIN ENNEN TULOLÄHDEJAON UUDISTUMISTA	8
2.1 Elinkeinotoiminnan tulolähde.....	8
2.2 Osakeomistukset omaisuuslajeittain.....	10
2.2.1 Rahoitusomaisuus	13
2.2.1.1 Soveltamisala.....	13
2.2.1.2 Tuloverokäsittely	16
2.2.2 Vaihto-omaisuus	17
2.2.2.1 Soveltamisala.....	17
2.2.2.2 Tuloverokäsittely	24
2.2.3 Sijoitusomaisuus.....	28
2.2.3.1 Soveltamisala.....	28
2.2.3.2 Tuloverokäsittely	31
2.2.4 Käyttöomaisuus	32
2.2.4.1 Pysyvään käyttöön tarkoitettu omaisuus.....	32

2.2.4.2	Toiminnallinen ja hallinnollinen yhteys	36
2.2.4.3	Verovapaa käyttöomaisuusosakkeiden luovutus	41
2.2.4.4	Veronalaiset luovutusvoitot ja vähennyskelpoiset luovutustappiot	48
2.3	Muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvat osakeomistukset	50
3	TULOLÄHDEJAON UUDISTUMINEN	54
3.1	Uudistettu yhteisöjen tulolähdejaottelu	54
3.2	Muu omaisuuden omaisuuslaji	56
3.3	Uudistuksen vaikutukset osakeomistuksiin ja -luovutuksiin.....	60
3.3.1	Vaikutukset olemassa oleviin omaisuuslajeihin	60
3.3.2	Muun omaisuuden osakeluovutusten rajoitettu vähennysoikeus	62
4	JOHTOPÄÄTÖKSET	66

LÄHDELUETTELO

Andersson – Penttilä 2014

Andersson, Edward – Penttilä, Seppo: Elinkeinoverolain kommentaari. 14., uudistettu painos. AlmaTalent, 2014.

HE 172/1967 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta ja eräiksi siihen liittyvistä laeista.

HE 92/2004

Hallituksen esitys Eduskunnalle yritys- ja pääomaverouudistukseksi.

HE 257/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Hirvonen 2011

Hirvonen, Ari: Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsingin yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta, 2011.

Juusela 2004

Juusela, Janne: Osinkojen ja osakeluovutusten verotus. Talentum, 2004.

Mattila 2009

Mattila, Pauli K: Tulolähdejaosta ja sen merkityksestä verotuksessa. Verotus 2/2009, s. 131–144.

Mattila 2012

Mattila, Pauli K: Liikevarallisuuslait ja niiden merkitys verotuksessa. Verotus 2/2012, s. 120–131.

Myrsky – Malmgren 2014

Myrsky, Matti – Malmgren Marianne: Elinkeinotulon verotus. 4., uudistettu painos. AlmaTalent, 2014.

Määttä 2014

Määttä, Kalle: Verolain tulkinta. Edita 2014.

Niskakangas 2007

Niskakangas, Heikki: Käyttöomaisuusosakkeen käsitteestä. Verotus 1/2007, s. 4–15.

Nykänen 2019

Nykänen, Pekka: Yhteisöjen uudistunut tulolähdejako ja sen kehittyminen. Teoksessa Seppo Penttilä – Pekka Nykänen – Martti Nieminen (toim.) Parempaan yritysverotukseen. Edita, 2019, s.131–157.

Penttilä 2019

Penttilä, Seppo: Uudistettu yhteisöjen tulolähdejaottelu. Verotus 1/2019, s. 132–145.

Raitasuo 2011

Raitasuo, Santtu: Käyttöomaisuusosakkeiden verovapaiden luovutusten tulkintaongelmista (referee-artikkeli). Verotus 3/2011, s. 310–322.

Tikka ym.

Tikka, Kari. S – Nykänen, Olli – Juusela, Janne – Viitala, Tomi: Yritysverotus I–II. <https://fokus.almatalent.fi>. (6.2.2020).

VaVM 12/2004 vp.

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2004 vp Hallituksen esitys yritys- ja pääomaverouudistukseksi.

VM 2002

Valtiovarainministeriö, vero-osasto: Kilpailukykyiseen verotukseen, Tuloverotuksen kehittämistyöryhmänmuistio 12/2002.

Verohallinto 2015

Arvopaperisijoittamisen tulolähde. Drno A206/200/2014.

Verohallinto 2016

Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. Dnro A54/200/2016.

Verohallinto 2018

Perustajaurakointiliiketoiminta verotuksessa. Drno A197/200/2017.

Verohallinto 2019

Eräiden yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen.

Dnro VH/1881/00.01.00/2019.

LYHENTEET

Dnro	Diaarinumero
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta (24.6.1968/360)
HAO	Hallinto-oikeus
HE	Hallituksen esitys
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KPL	Kirjanpitolaki (30.12.1997/1336)
KVL	Keskusverolautakunta
MVL	Maatalouden tuloverolaki (15.12.1967/543)
T	Taltio
TVL	Tuloverolaki (30.12.1992/1535)
VaVM	Valtiovarainvaliokunnan mietintö

OIKEUSTAPAUKSET

KHO 2019:61

KHO 2017:44

KHO 2013:69

KHO 2012:74

KHO 2012:73

KHO 2010:50

KHO 2007:54

KHO 2006 T 2469

KHO 2003 T 941

KHO 1995 T 2805

KHO 1991 T 2277

KHO 1984 II 534

KHO 1984 II 524

KHO 1983 T 5164

KVL 26/2005

KVL 1984/764

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimusaiheen esittely

Pro gradu -tutkielman aiheena on tarkastella osakeyhtiön osakeomistuksia omaisuuslajeittain verotuksessa. Aihe on kiinnostava, koska verotuksellisesti katsottuna osakeyhtiöiden omistamia osakkeita voidaan määritellä erilaisin tavoin. Osakkeiden rooli riippuu niiden roolista niitä omistavaan osakeyhtiöön.

Ennen verovuotta 2020 osakeyhtiöllä on voinut olla useita tulolähteitä, ja jokaisesta tulolähteestä on laskettu verotettava tulo erikseen. Liike- ja ammattitoimintaa harjoittavat osakeyhtiöt muodostavat elinkeinotoiminnan tulolähteen, jota säädetään elinkeinotulon verottamisesta annetulla lailla (EVL). Elinkeinotoiminnan lisäksi osakeyhtiö voi harjoittaa maataloutta muodostaen maatalouden tulolähteen, jota vuorostaan säädetään maatalouden tuloverolailla (MVL). Näiden tulolähteiden ulkopuolinen toiminta on sisältänyt muun toiminnan tulolähteeseen¹, jonka verotettava tulo säädetään tuloverolain (TVL) mukaan. Osakeyhtiöihin ei enää sovelleta verovuodesta 2020 lähtien muun toiminnan tulolähdettä.

Omaisuuslajeista säännellään EVL:ssä. Omaisuuslajeja ovat rahoitus-, vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuus, ja niitä säännellään samassa järjestyksessä EVL:n 9-12 §:ssä. Elinkeinotoimintaa harjoittava osakeyhtiö omistaa pääsääntöisesti näiden omaisuuslajien kesken varallisuutta. Se, missä tarkoituksessa varallisuus on hankittu osakeyhtiöön, määrittää omaisuuslajin². Tutkimuksen aikana perehdytään tarkemmin jokaisen omaisuuslajin sisältöön ja kuinka kukin omaisuuslaji soveltuu osakeomistukseen.

---

¹ Tästä tulolähteestä käytetään myös henkilökohtainen tulolähde -käsitettä. Muun muassa Verohallinto käyttää jälkimmäistä käsitettä, vaikka osakeyhtiöiden kannalta kyseinen termi on hieinan harhaanjohtava. Ks. Andersson – Penttilä 2014 s. 18., minkä pohjalta käytän työssäni muun toiminnan tulolähde -käsitettä puhuessani osakeyhtiön tulolähteestä.

² Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 342.

Monelta elinkeinotoimintaa harjoittavalta osakeyhtiöltä löytyy varallisuudesta osakeomistuksia. Näistä omistuksista seuraa kysymys: mihin omaisuuslajiin ja millä perusteilla, kukin osakeomistus kuuluu. Ensimmäisenä asiaa tulee pohtia elinkeinotoiminnan omaisuuslajien kautta, ja sitä, onko osakeomistus osa liikeomaisuutta.

Varallisuudessa olevat osakkeet eivät aina liity elinkeinotoiminnan harjoittamiseen, vaikka osakeyhtiö harjoittaisi päätoimisesti elinkeinotoimintaa. Sen sijaan osakkeet ovat voineet kuulua muun toiminnan tulolähteeseen. Osakeyhtiö on esimerkiksi voinut hankkia elinkeinotoimintansa rinnalle asunto-osakeyhtiön osakeomistuksia, joilla yhtiö saa vuokratuloa ja mahdollisissa luovutustilanteissa luovutusvoittoa. Pääsääntönä voidaan todeta, että tilanteissa joissa osakeomistus tukee osakeyhtiön elinkeinotoimintaa, se kuuluu johonkin elinkeinotoiminnan omaisuuslajiin. Muussa tapauksessa osakeomistus on jäänyt elinkeinotoiminnan tulolähteen ulkopuolelle.

Tulolähteiden välinen jaottelu on äskettäin muuttunut, kun hallituksen esitys 257/2018 vp³ hyväksyttiin eduskunnassa vuonna 2019. Uutta tulolähdejakoja sovelletaan verovuodesta 2020 alkaen. Muutoksen seurauksena osakeyhtiöiden tulolähteitä ovat jatkossa elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteet. Osakeyhtiön muun toiminnan tulolähde liittyy osaksi elinkeinotoiminnan tulolähdettä, mutta ei kuitenkaan laajenna elinkeinotoiminnan määritelmää liike- ja ammattitoiminnasta⁴. Tulolähteen verotettavan tulon määrittäminen siirtyy pelkästään EVL:n säännöksille, mutta tulolähdemuutos ei esimerkiksi siirtäisi elinkeinotoiminnan ulkopuolista asunto-osakehuoneistoa osaksi elinkeinotoimintaa. Siksi samaisessa tulolähdejaon uudistuksessa on tehty omaisuuslajeihin muutos lisäämällä säännös EVL 12 a §. Säännöksessä määritellään muun omaisuuden omaisuuslaji, johon katsottaisiin osakeyhtiön varallisuus elinkeinotoiminnan ulkopuolelta.

---

³ Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 257/2018 vp.

⁴ Ks. Nykänen 2019, s. 140.

Uuden omaisuuslajin lisäksi hallituksen esitys sisältää muutoksen olemassa olevaan rahoitusomaisuuden määritelmään EVL 9 §. Aiempi, tarkoituksellisesti väljä⁵ määritelmä on kirjoitettu aiempaakin väljemmäksi. Tavoitteena on mahdollistaa alkuperäisen tavoitteen mukaisesti uusia rahoitusmuotoja⁶, mutta myös laajentaa elinkeinotoiminnan liikeomaisuutta liittämällä siihen tähän asti tuloverolain mukaan verotettua rahavaroihin verrattavaa omaisuutta⁷. Uuden määritelmän myötä on hyvä tutkia, laajentuuko osakeomistuksen rooli myös osaksi rahoitusomaisuuden omaisuuslajeja.

1.2 Tutkimusongelma, tutkimuksen rajaus

Osakeyhtiön osakeomistuksen käsittely omaisuuslajien kesken johtaa erilaisiin lopputulemiin, joka voi ilmetä luovutushetkellä erilaisina lopputuloksina. Osakkeiden luovutustilanteissa syntyy eroavaisuuksia eri omaisuuslajien kesken, oli sitten kyseessä luovutusvoitto tai -tappio. Omistetun osakkeen rooli osakeyhtiössä vaikuttaa paljon omaisuuslajin määritelmään, ja usein osakkeen roolista kyetään päättämään oikea omaisuuslaji. Aina päättelyä ei pystytä tekemään suoraan, vaan tilanne voi olla tulkinnanvarainen. Näissä tilanteissa kahden eri tulkinnan välinen eroavaisuus voi olla merkittävä. Esimerkiksi verovapaan käyttöomaisuusosakkeen luovutusvoiton ja veronalaisen, toiseen omaisuuslajiin kuuluvan osakkeen, luovutuksen välillä voi olla pieni mutta ratkaiseva eroavaisuus.

On syytä tutkia ja tarkastella omaisuuslajeja ja selvittää niiden välisiä eroavaisuuksia verotuksellisesti katsottuna. Tulolähdejaon uudistumisen myötä tuleva muun omaisuuden omaisuuslaji tekee tutkimuksen aiheesta ajankohtaisen, ja tarjoaa samalla mahdollisuuden tarkentaa varallisuuden jaottelua omaisuuslajien kesken.

---

⁵ Ks. HE 257/2018 vp., s. 11.

⁶ Ks. HE 257/2018 vp., s. 11.

⁷ Ks. HE 257/2018 vp., s. 23.

Tulolähdejaon uudistus ei tee yksittäisiä muutoksia lukuun ottamatta suurta muutosta aiempaan, kun asiaa tarkastellaan omaisuuslajien kautta. Nykyisellä tulolähdejaotellulla EVL:n omaisuuslajien ulkopuolinen omaisuus on kuulunut osaksi muun toiminnan tulolähdettä, mutta myös jatkossa se pysyy erillään elinkeinotoiminnasta muun omaisuuden omaisuuslajina. Toisin sanoen ennen ja jälkeen tulolähdejaon uudistusta osakeyhtiöillä voidaan katsoa olevan viisi eri omaisuuslajia.

Tutkimus käsittelee osakeomisteisia osakeyhtiöitä, jotka kuuluvat uusitun tulolähdejaon mukaisesti elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Rajaus mahdollistaa tutkimuksen rakenteen. Omaisuuslajeja tutkitaan niiden osakeyhtiöiden osalta, jotka ennen tulolähdeuudistusta kuuluvat joko elinkeinotoiminnan ja muun toiminnan tulolähteeseen tai vain toiseen näistä. Verovuodesta 2020 alkaen molemmat jaotellun osakeyhtiöt katsotaan kuuluvan elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Tämä mahdollistaa kaikkien omaisuuslajien tutkimisen.

Tutkimus ottaa huomioon tulolähdejaon uudistumisen, joten uudistus rajaa automaattisesti yhtiömuotoja pois tutkimuksesta. Tulolähdejaon uudistuksen myötä EVL:ään on lisätty säännös EVL 1.2 §, jonka mukaan elinkeinoverolakia ei sovelleta julkisyhteisöihin ja muihin tuloverolain 21, 21 a ja 21 b:n mukaisiin osittain verovapaisiin yhteisöihin. Näiden lisäksi soveltamattomuus koskee yleishyödyllisiä yhteisöjä, asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä. Edeltä lueteltujen tahojen harjoittaessa EVL 1.1 §:n mukaista liike- ja ammattitoiminnallista elinkeinotoimintaa, niihin sovelletaan elinkeinoverolakia.⁸ Tutkielmasta rajataan pois säännöksen pääsäännön vuoksi asunto-osakeyhtiöt, keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt ja muut osakeyhtiömuodot, jotka kuuluvat edeltä luetellun listauksen piiriin.

Tutkimusta rajataan pois myös maataloutta harjoittavat osakeyhtiöt, koska maatalouden tulolähteessä ei käsitellä omaisuuslajeja. Maatalouden tulolähteen ulkopuolinen osakeomistus nähdään osana muun toiminnan tulolähdettä, ja

---

⁸ Ks. HE 257/2018 vp., s. 34.

tulolähdeuudistuksen vuoksi nämä osakeomistukset voidaan nähdä muun omaisuuden omaisuuslajina. Tätä omaisuuslajia tutkitaan jo elinkeinotoiminnan tulolähteen osakeyhtiöiden kautta, joten tällä perustella tutkielmasta voidaan rajata pois maataloutta harjoittavat osakeyhtiöt.

Tutkimus ei tee rajausta osakeyhtiön omistamaa osaketta kohtaan. Muun omaisuuden omaisuuslaji voidaan nähdä kaato-omaisuuslajina, mihin kuuluu kaikki sellainen omaisuus, mille ei löydy elinkeinotoiminnallista yhteyttä. Siksi tutkimuksessa on syytä tarkastella laajasti erilaisia osakeomistuksia ja tehdä tulkintoja, mihin omaisuuslajiin osake lopulta kuuluu.

1.3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksillä pyritään vastaamaan uudistuneihin omaisuuslajeihin ja niiden vaikutuksista osakeyhtiön omistamiin osakkeisiin. Tavoitteena on ensisijaisesti selvittää, miten osakeomistukset jakautuvat omaisuuslajeittain sekä ennen uudistuneita omaisuuslajeja että niiden kanssa.

Tutkielman tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten osakeomistukset määritellään omaisuuslajeittain?
2. Kuinka uudistuneet omaisuuslajit vaikuttavat osakeomistusten omaisuuslajimääritelmään?
3. Tarjoavatko uudistetut omaisuuslajit enemmän ennakoitavuutta ja mihin omaisuuslajiin kukin osakeomistus kuuluu?

Tutkimuskysymyksistä kaksi ensimmäistä kysymystä pohjautuvat lainopilliseen oikeusdogmatiikkaan, jonka avulla tavoitteena on selvittää vallitseva oikeustila. Jälkimmäinen tutkimuskysymys sen sijaan sisältää veropoliittista pohdintaa, joka sisältää myös kirjoittajan mielipidettä. Tämän vuoksi kysymykselle annetaan pienempi painoarvo. Tutkielma perustuu metodinsa takia kahteen ensimmäiseen

tutkimuskysymykseen, ja niiden ohella tutkielma antaa yhteenvedossaan lyhyesti kirjoittajan kannan omaisuuslajeista uudistuksen jälkeen.

Koska omaisuuslajien uudistus on tehty vastikään, oikeusdogmaattisempi tarkastelu uudistuksista on mahdollista vasta myöhemmin, kun uudistuksista ilmenee uutta oikeuskäytäntöä ja asiantuntijoiden kirjoituksia. Näiden avulla on mahdollista tarkastella, onko uudistusten jälkeinen oikeustila vähemmän tulkinnanvaraista kuin ennen uudistusta.

1.4 Tutkimusmetodi ja keskeiset lähteet

Tutkimuksen ote on oikeusdogmaattinen eli lainopillinen. Lainoppi on oikeudellisia tekstejä, kuten oikeusnormeja, tutkiva tulkintatiede, jolla pyritään saada voimassa olevalle oikeusnormille merkityksellinen sisältö⁹.

Tutkimuksen tarkoituksena on tulkita voimassa olevaa ja uudistuvaa lainsäädäntöä omaisuuslajeista. Lain valmisteluaineistoilla ja erilaisilla asiantuntijakirjoituksilla on iso merkitys lähdeaineistona. Ne selventävät osakeomistusten eroavaisuudet eri omaisuuslajien kesken.

Tärkeimpiä säännöksiä tutkimukselle ovat nykyiset omaisuuslajeja koskevat EVL 9–12 §:t ja tulolähdejakouudistuksen vuoksi muodostettu säännös EVL 12 a § muun omaisuuden omaisuuslajista. Oikeuskirjallisuus käsittelee suurimmilta osin nykyisiä omaisuuslajeja eikä vielä tuoreesta uudistuksesta ole erityisemmin ehtinyt muodostumaan uutta kirjallisuutta. Nykyiset omaisuuslajit säilyvät rahoitusomaisuuden määrittelyä lukuun ottamatta ennallaan, joten aiempaa kirjallisuutta voidaan käyttää hyödyksi. Tavoitteena on silti löytää riittävästi kirjallisuutta myös omaisuuslajien uudistuksesta.

---

⁹ Ks. Hirvonen 2011, s. 22 ja 36–37.

Edeltä mainittujen lähteiden lisäksi tutkielmassa pyritään hyödyntämään korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja oikeuskäytäntönä, jotta saadaan lisätulkintaa omaisuuslajien ja osakeomistusten välillä. Olennaisina lähteinä toimivat myös Verohallinnon ohjeet, koska sen antamat ohjeistukset voidaan nähdä vakiintuneena tulkintana verotuskäytännössä.

2 OSAKEOMISTUKSET OMAISUUSLAJEITTAIN ENNEN TULOLÄHDEJAON UUDISTUMISTA

2.1 Elinkeinotoiminnan tulolähde

Ennen tulolähdejaon uudistumista osakeyhtiön toiminta on jaettu verotuksessa kolmeen tulolähteeseen: elinkeinotoiminnan, maatalouden ja muun toiminnan tulolähteeseen. Pääosin osakeyhtiön toiminta muodostuu elinkeinotoiminnan tulolähteestä, jonka tulos lasketaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaisesti. EVL 1 §:n mukaan elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan liike- ja ammattitoimintaa¹⁰. Liike- ja ammattitoiminta muodostaa EVL 2 §:n mukaan elinkeinotoiminnan tulolähteen, jonka tulos lasketaan EVL 3 §:n mukaisesti verovuoden tuottojen ja kulujen erotuksesta.

Liike- ja ammattitoiminnan ja sitä seuraten elinkeinotoiminnan muodostumista tarkastellaan vakiintuneiden tunnusmerkkien¹¹ avulla:

- voiton tavoittelu
- itsenäisyys
- suunnitelmallisuus
- jatkuvuus
- taloudellisen riskin olemassaolo
- suuntautuminen ulospäin rajoittamattomaan tai ainakin laajahkoon rajattuun henkilökuntaan.

---

¹⁰ Ammattitoiminta on samankaltaista liiketoimintaan nähden, mutta suppeammassa muodossa harjoitettua elinkeinotoimintaa. Toimintaa harjoittavan henkilökohtainen ammattitaito on merkittävässä asemassa, eikä hänellä ole välttämättä erillistä liikepaikkaa. Ks. lisää Myrsky–Malmgren 2014, s. 84.

¹¹ Ks. Tikka ym., 6. Elinkeinoverolain soveltamisala, Elinkeinotoiminnan tunnusmerkit.

Osakeyhtiö voi harjoittaa elinkeinotoimintaa esimerkiksi liiketoimintana, jolloin edeltä mainitut tunnusmerkit toteutuvat automaattisesti. Tunnusmerkkejä voidaan lisäksi käyttää apuna tulkittaessa tulkinnanvaraisuuksia. Esimerkiksi arvopapereita hallinnoiva osakeyhtiö voidaan nähdä elinkeinotoimintaa harjoittavana, jos sen toiminta ja kaupankäynti täyttävät edeltä mainitut tunnusmerkit. Toisaalta passiivisemmalla kaupankäynnillä sen toiminta voidaan nähdä muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi, koska tunnusmerkit eivät toteudu kokonaisuutena riittävästi.¹² Yksittäiset ja hyvin satunnaisesti toteutettavat liiketoimet voidaan rinnastaa harvakseltaan tehtyyn arvopaperikauppaan, jolloin esimerkiksi jatkuvuuden ja toiminnan suunnitelmallisuuden tunnusmerkit eivät toteudu, eikä toimintaa nähtäisi elinkeinotoimintana¹³.

Tutkimuksen omaisuuslajeja käsitellään EVL:ssä. Osakeyhtiön osakeomistusten tarkastelu omaisuuslajien kesken edellyttää, että osakeyhtiön tulee harjoittaa elinkeinotoimintaa. Tämän lisäksi yhtiön omistuksessa olevien osakkeiden pitää olla yhteydessä yhtiön elinkeinotoimintaan, jotta nämä osakkeet voidaan katsoa kuuluvan EVL:n omaisuuslajeihin osakeyhtiön verotuksessa. Lainsäädännöllisesti tätä käsitellään EVL 53.2 §:ssä, jonka mukaan muuta hyödykettä kuin kiinteistöä käytetään EVL 53.1 §:n säädöksen mukaiseen yksinomaiseen ja pääasialliseen elinkeinotoiminnan edistävään tarkoitukseen.

Samaan johtopäätökseen perustui korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2019:61¹⁴, jossa pohdittiin, onko A Oy:n myymät osakkeet käyttöomaisuutta ja näin luovutettavissa verovapaasti. Korkein hallinto-oikeus lähestyi ratkaisussaan tapausta tarkastelemalla ensiksi, harjoittaako A Oy elinkeinotoimintaa. Todettuaan A Oy:n elinkeinotoiminnan harjoittamisen, kysymykseksi nousi, ovatko myydyt B Oy:n osakkeet tukeneet A Oy:n elinkeinotoimintaa osakeomistuksen aikana. Korkein hallinto-oikeus päätyi päätöksessään siihen, että myydyt

---

¹² Ks. Tikka ym., 6. Elinkeinoverolain soveltamisala, Elinkeinoharjoittajan elinkeinotuloa vai henkilökohtaista tuloa, Arvopaperikauppayhtiöt: päätoiminta, sivutoiminta.

¹³ Ks. Juusela 2004, s. 177.

¹⁴ Kyseistä ratkaisua käsitellään tarkemmin Käyttöomaisuutta käsittelevässä osiossa 2.2.4.2.

osakkeet ovat palvelleet A Oy:n elinkeinotoimintaa, jolloin niitä tulee katsoa käyttöomaisuudeksi. Tämän seurauksena osakeluovutus katsottiin verovapaasti luovutettaviksi, koska EVL 6 b §:n edellytykset verovapaasta käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksesta täyttyivät omistusajan ja omistusosuuden muodossa.

Yhtiö, jolla on omaisuutta, ja joka ei tue sen elinkeinotoiminnan harjoittamista, ei luokitella EVL:n omaisuuslajeihin, vaan muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi omaisuudeksi. Sama koskee tilanteita, joissa yhtiö ei harjoittaisi lainkaan elinkeinotoimintaa, kuten asuntojen vuokraustoimintaa tai passiivista osakekauppaa. Muun toiminnan tulolähteen lisäksi osakeyhtiö voi harjoittaa maataloutta, jolloin elinkeinotoimintaan kuulumaton omaisuus voi kuulua yhtiön harjoittamaan maatalouteen.

2.2 Osakeomistukset omaisuuslajeittain

Elinkeinotoiminnan omaisuuslajeja¹⁵ ovat rahoitus- (EVL 9 §), vaihto- (EVL 10 §), sijoitus- (EVL 11 §) ja käyttöomaisuus (EVL 12 §). Näiden omaisuuslajien kesken jakautuu osakeyhtiön elinkeinotoimintaa tukeva omaisuus, kuten tutkimuksen aiheena olevat osakeomistukset.

Omaisuuslajien välinen jaottelu, jossa omaisuserä kuuluu eri omaisuuslajiin, riippuu erityisesti hankitun hyödykkeen tarkoituksesta. Esimerkiksi hyödykkeen tarkoituksesta käy arvopaperit. Arvopaperit voivat olla arvopaperikauppaa liiketoimintana harjoittavalle vaihto-omaisuutta, tytäryhtiön osakkeet ovat emoyhtiölle käyttöomaisuutta, väliaikainen kassavarojen sijoittaminen osakkeisiin voi olla rahoitusomaisuutta ja erilaisten raha-, vakuutus- ja eläkelaitosten sijoitukset taas ovat sijoitusomaisuutta.¹⁶

---

¹⁵ Omaisuuslaji -termin lisäksi kirjallisuudessa esiintyy termi *liikevarallisuuslaji* ks. esim. Mattila 2012, s. 120. Tässä tutkimuksessa käytetään epäselvyyksien välttämiseksi omaisuuslaji -termiä.

¹⁶ Ks. Myrsky– Malmgren 2014, s. 122.

Omaisuuksien jaottelu omaisuuslajien kesken ei ole tyhjentävä, koska kaikkea elinkeinotoimintaa palvelevaa varallisuutta ei voida jaotella omaisuuslajien kesken¹⁷. Osakeomistuksissa ongelmaa ei juurikaan esiinny, koska kukin omaisuuslaji eroaa sisällöltään sen verran, että osakkeiden jaottelu on helpompaa tehdä omaisuuslajien välillä. Lisäksi EVL:n laajat tulo- ja menokäsitteet pienentävät omaisuuslajien merkitystä juuri tulon veronalaisuudessa tai menon vähennyskelpoisuudessa, lukuun ottamatta EVL 6 b §:ssä säänneltyä käyttöomaisuusosakkeen luovutusvoiton verovapautta¹⁸.

Tulkinnanvaraisuus muodostuu sen sijaan osakeomistuksen riittävästä yhteydestä elinkeinotoimintaan. Osakeyhtiö voi esimerkiksi omistaa suuren osan toisen osakeyhtiön osakkeista. Ne katsotaan yhtiön verotuksessa käyttöomaisuudeksi, kun nämä osakkeet tukevat pysyvämmiin yhtiön harjoittamaa elinkeinotoimintaa. Osakeomistusta on katsottu EVL:n omaisuuslajien sijaan elinkeinotoiminnan ulkopuoliseksi ”TVL-omaisuudeksi”, jossa riittävää yhteyttä elinkeinotoimintaan ei ole¹⁹. Tässä esimerkissä verotuksellinen seuraus osakeluovutuksissa on erilainen vaihtoehtojen kesken. Jos osakeomistus täyttää verovapaata käyttöomaisuusosakkeiden luovutusta koskevan EVL 6 b §:n edellytyksistä vuoden mittaisen aikarajan ja vähintään kymmenen prosentin omistusosuuden, tulkinnanvaraisuus koskee ainoastaan osakeomistuksen elinkeinotoiminnallista yhteyttä. Riittävä elinkeinotoiminnallinen yhteys johtaa verovapaaseen osakeluovutukseen ja vastavuoroisesti riittämätön yhteys johtaa kokonaan veronalaiseen osakeluovutuksen luovutusvoittoon.

Elinkeinotoiminnassa arviointia tehdään lisäksi omistajayhtiön toiminnan luonteen kautta. Osakeomistus on katsottu muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi, jos omistajayhtiön ei katsota harjoittavan elinkeinotoimintaa.²⁰ Tämän seurauksena on syytä ensin tarkastella omaisuuslajeittain, kuinka osakeomistukset voivat sisältyä kullekin omaisuuslajille. Suurimmilta osin tutkittavaa löytyy

---

¹⁷ Ks. Mattila 2012, s. 121.

¹⁸ Ks. Mattila 2012, s. 125.

¹⁹ Ks. Niskakangas 2007, s. 5.

²⁰ Ks. Niskakangas 2007, s. 6.

käyttöomaisuudesta, jossa monet osakeomistukset ovat tytäryhtiöomistuksia, jotka tukevat omistajayhtiön elinkeinotoimintaa. Vaihto-omaisuuden kannalta erityisesti tutkimuksen kohteena ovat arvopaperikauppaa harjoittavat osakeyhtiöt. Kiinteistöosake- ja asunto-osakeomistukset voivat kuulua tapauskohtaisesti jompaankumpaan omaisuuslajiin. Sijoitusomaisuutta käsitellään omaisuuslajeista suppeinten, koska vain raha-, vakuutus-, eläkelaitokset voivat omistaa sijoitusomaisuuslajiin kuuluvaa omaisuutta. Omaisuuslajien tarkastelua jaetaan rahoitus-, vaihto- ja sijoitusomaisuudessa osakeomistuksen soveltamisalaan kuhunkin omaisuuslajin ja omaisuuslajin tuloveropuolen käsittelyyn, kuten jaksottamiseen. Käyttöomaisuutta sen sijaan tarkastellaan eri tavalla, koska esimerkiksi verovapaata käyttöomaisuusosakkeiden luovutusta koskeva EVL 6 b § sisältää osakeomistuksesta sekä soveltamisalan että tuloveropuolen käsittelyä.

Omaisuuslajikohtaisen käsittelyn jälkeen päälukuun sisällytetään muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvien osakeomistusten tarkastelu. Kyseessä ei ole EVL:n omaisuuslaji, mutta se on hyvä ottaa huomioon tähän samaan yhteyteen. Muun toiminnan tulolähde on voitu katsoa niin sanotusti ”kaato-omaisuuslajiksi” omaisuudelle, jonka ei olla katsottu liittyvän elinkeinotoimintaan. Erityisesti luovutusvoitto- ja -tappiutilanteissa verotus voi erota huomattavasti EVL -omaisuuslajien verrattuna. Esimerkiksi elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvat luovutustappiot voi vähentää suoraan tulolähteen veronalaisesta tuloksesta, kun taas muun toiminnan tulolähteessä luovutustappiot vahvistetaan erikseen, ja ne voi vähentää vain veronalaisista saman tulolähteen luovutusvoitoista.

Tulolähdejaon uudistuksen seurauksena osakeyhtiöllä ei ole verovuodesta 2020 alkaen muun toiminnan tulolähdettä. Sen tarkastelu on silti tarpeen, koska siinä on paljon yhtenäisyyksiä uudistuksen myötä tulevaan muun omaisuuden omaisuuslajiin. Tuleviin tulkinnanvaraisuuksiin voidaan mahdollisesti hakea ratkaisua oikeuskäytännöstä ja kirjallisuudesta, jotka ovat käsitelleet osakeomistusta muun toiminnan tulolähteen kannalta. Tutkielman omaisuuslajikohtaisessa tarkastelussa tehdään paikoin vertailua omaisuuslajin ja muun toiminnan tulolähteen ja siihen luettavan omaisuuden välillä. Jatkossa muun toiminnan tulolähdettä ei

sovelleta osakeyhtiöihin, mutta rinnastan omaisuuslajin vertailun tähän lajiin. Aikaisempi oikeuskirjallisuus käsittelee muun toiminnan tulolähdettä ja nämä tulkin-
nat linkittyvät suurelta osin muun omaisuuden omaisuuslajiin.

2.2.1 Rahoitusomaisuus

2.2.1.1 Soveltamisala

EVL 9 § määrittelee ennen verovuotta 2020²¹ rahoitusomaisuudeksi ”rahat, pankki- ja tilisaamiset, saamavekselit sekä muut sellaiset rahoitusvarat”. Kirjanpitolain (KPL) 4:4.3 §:n mukaan rahoitusomaisuutta ”ovat rahat, saamiset sekä tilapäisesti muussa muodossa olevat rahoitusvarat”. Määrittelyn vastattaessa pitkälti EVL 9 §:ää, kirjanpidossa rahoitusomaisuudeksi kirjatut erät tulisi olla myös verotuksessa rahoitusomaisuutta²².

Molempien lakipykälien sisältö on puolijoustava, koska rahoitusomaisuuden määritelmä on pykälissä osittain yksilöity, mutta ne samalla sisältävät määritelmiä – *muuta sellaisia* tai *tilapäisesti muussa muodossa olevia rahoitusvaroja*²³. Elinkeinoverolain hallituksen esityksessä todetaan rahoitusomaisuuden määritelmän väljyys. Väljyyttä on perusteltu uusien rahoitusmuotojen mahdollisesti synnyttämien hyödykkeiden takia, joiden lukeminen rahoitusomaisuuteen olisi mahdollista.²⁴ Myöhemmin tutkielmissa huomioidaan muiden omaisuuslajien säännöksissä sama puolijoustavuus. Puolijoustavuuden avulla osakeomistukset voivat kuulua mille tahansa omaisuuslajille, kunhan ne täyttävät omaisuuslajin keskeisen luonteen. Oikeuskäytäntö ja -kirjallisuus ovat tämän tulkitsemisessa isossa roolissa, jos laki tai sen esityöt eivät määrittele lakia riittävän tarkasti.

Osakeyhtiöllä voi olla rahoitusomaisuutta osakkeiden muodossa. Esimerkiksi yhtiön passiivisessa omistuksessa olevat pörssiosakkeet eivät lähtökohtaisesti liity

---

²¹ Tutkielman 3 luvussa käsitellään uudistettua rahoitusomaisuuden määritelmää.

²² Ks. Mattila 2012, s. 121.

²³ Ks. Määttä 2014, s. 53–54.

²⁴ Ks. HE 172/1967, s. 10.

sen liiketoimintaan, vaan ne katsottaisiin muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi. Toisaalta, jos kyseessä olevat osakkeet on hankittu yhtiön likvideillä varoilla lyhytaikaiseksi sijoitukseksi, omistus voidaan nähdä rahoitusomaisuuteen kuuluvaksi.²⁵ Tämä Juuselan tulkinta määrittelee osakeomistukselle kaksi olennaista määritelmää, jotta ne voidaan katsoa rahoitusomaisuuteen kuuluviksi. Osakeomistus on rahoitusomaisuutta, jos se on hankittu yhtiön elinkeinotoiminnan tuottamilla rahavaroilla, kuten kassavaroilla, ja sijoittaminen on tehty tilapäisesti²⁶. Kun osakeyhtiö sijoittaa elinkeinotoiminnasta ansaittuja varoja, on katsottu lähtökohtaisesti, että varat säilyvät elinkeinotoimintaan kuuluvina varoina, vaikka niitä sijoitettaisiin lyhytaikaisesti esimerkiksi pörssiosakkeisiin. Nämä sijoitukset ovat nopeasti realisoitavissa ja helposti muutettavissa rahaksi.²⁷ Tämän vuoksi rahoitusomaisuuden osakeomistuksina voidaan nähdä pörssiosakkeiden lisäksi esimerkiksi kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiön osakkeet, kunhan niiden hankinta perustuu yhtiön elinkeinotoiminnan rahavaroihin, omistus on lyhytaikaista ja niitä pyritään realisoimaan nopeasti.

Tilapäisen sijoittamisen aikarajana on pidetty yhtä vuotta²⁸. Vuoden aikarajalle ei olla määritelty tarkempaa perustelua, mutta yhtenä olettamana sille voidaan pitää kirjanpidon määritelmiä. Kirjanpidossa yhtiön rahoitusarvopaperit kuuluvat taaseen vaihtuviin vastaaviin. Vaihtuvat vastaavat katsotaan eriksi, jotka tuottavat yhtiölle tulosta yhden tilikauden aikana, kun taas pysyvät vastaavat enemmän kuin yhden tilikauden ajan. Tämän seurauksena tilapäiset sijoitukset voidaan nähdä tilikauden sisällä realisoituvana. Tämän perusteella tilapäisen sijoittamisen rajaksi on muodostunut yksi vuosi.

Verotuksessa osakeomistuksista ei juuri ole olemassa oikeuskäytäntöä, joka määritteli, kuinka kauan osakeomistus katsottaisiin tilapäiseksi ja lyhytaikaiseksi rahoitusomaisuuteen kuuluvaksi eräksi. Sen sijaan ratkaisussa KHO 2013:69 on otettu kantaa rahasto-osuuksien omistamiseen. Maansiirtoalan

---

²⁵ Ks. Juusela 2004, s. 181.

²⁶ Ks. Myrsky– Malmgren 2014, s. 122.

²⁷ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 343.

²⁸ Ks. esim. Myrsky- Malmgren 2014, s. 122. & Mattila 2012, s. 121.

liiketoimintaa harjoittava yhtiö oli sijoittanut elinkeinotoiminnassa syntyneitä varoja sijoitusrahastojen rahasto-osuuksiin. Yhtiön antaman selvityksen mukaan näiden sijoitusten oli tarkoitus toimia puskurina taloudellisesti huonompien aikojen varalle ja investointitarpeita vasten. Myydyistä rahasto-osuuksista saatuja varoja oli myöhemmin käytetty näihin tarkoituksiin. Rahasto-osuuksien omistusaika oli vaihdellut noin puolestatoista vuodesta kolmeen vuoteen. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että rahasto-osuudet olivat yhtiön liiketoiminnan rahoitusomaisuutta, ja yhtiöllä oli oikeus vähentää niiden myynnistä aiheutunut luovutustappio elinkeinotoiminnan tulolähteen menona.

Ratkaisu²⁹ määritteli rahoitusomaisuuden lyhytaikaisuuden pidemmälle kuin vakiintuneesti katsotun yhden vuoden mittaiseksi ajanjaksoksi. Saman tapauksen hallinto-oikeusvaiheessa omistusta ei nähty rahoitusomaisuutena perustuen yhden vuoden aikarajan³⁰ ylittymiseen. Lisäksi hallinto-oikeus tarkasteli yhtiön toimintaa sen omistamien arvopapereiden ja rahasto-osuuksien liittymisenä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkeihin. Hallinto-oikeuden mukaan yhtiö harjoitti sijoituksillaan elinkeinotoiminnan ulkopuolista, pitkäaikaista sijoitustoimintaa, jota tulisi verottaa tuloverolain säännösten mukaisesti.

Korkein hallinto-oikeus lähestyi tapausta toteamalla, ettei vuoden aikaraja perustu EVL 9 §:ään, vaan pykälä edellyttää rahoitusomaisuudelta vain likviditeettiä. Alle kolmen vuoden pituiset omistusajat KHO katsoi lyhytaikaisiksi, koska niillä on käyty kauppaa. Yhtiö oli lisäksi aloittanut rahasto-osuuksien myymisen maksaakseen elinkeinotoimintansa kuluja, kun yhtiön liiketoiminta oli tehnyt merkittävästi tappiota. Nämä seikat perustelivat rahasto-osuuksien likvidisyyttä, ja samoin niiden kuulumista yhtiön rahoitusomaisuuteen huolimatta yli vuoden pituisista omistuksista.

---

²⁹ Vaikka ratkaisu koski rahasto-osuuksia, vastaavalla taustalla sama koskisi myös esimerkiksi pörssiosakeomistuksia, Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 344.

³⁰ Myös Verohallinnon yhtenäistämishojeessa vuodelta 2009 kohdassa 3.9.2 on maininta ”*enintään yhden tilikauden ajan*”.

Ratkaisussa on huomioitava, että KHO:n ratkaisu perustui tapauksen taustoihin, eikä anna yksinomaista prejudikaattia rahoitusomaisuuden lyhytaikaisuuden määritelmästä. On silti selvää, ettei rahoitusomaisuuden lyhytaikaisuutta tulisi automaattisesti tarkastella yhden vuoden aikarajalla. Toistaiseksi vajavaisen oikeuskäytännön takia, rahoitusomaisuutta tulisi määritellä enemmän sen likvidoitavuuden mukaan ja kuinka sitä on hankittu elinkeinotoiminnasta ansaituilla varoilla. Myös sille, kuinka tätä omaisuutta käytetään hyödyksi yhtiön elinkeinotoimintaan, kuten myymällä sitä kuitatakseen elinkeinotoiminnan kuluja, tulisi antaa painoarvoa.

2.2.1.2 Tuloverokäsittely

Rahoitusomaisuuden tulon veronalaisuus on laaja. EVL 5 § 5 kohdan (30.12.2008/1077) mukaan rahoitusomaisuudesta saadut voitot ovat veronalaista elinkeinotuloa. Rahoitusomaisuuden osakeomistusten veronalainen tulo muodostuu luovutusvoitosta eli myyntihinnan ja hankintahinnan erotuksesta³¹. Luovutustappiot ovat vähennyskelpoisia elinkeinotulolähteen tuloksesta³².

Hallituksen esityksen mukaan käyttöomaisuusosakkeiden verovapauteen verrattaessa on perustelua jättää rahoitusomaisuuteen kuuluvat osakkeet verovapauden ulkopuolelle, koska niiden omistus on lyhytaikaista³³. Tämä voidaan nähdä perusteltuna, koska lyhytaikaisessa osakeomistuksessa ei esiinny samaa yhteyttä omistajayhtiön elinkeinotoimintaan, kuin liiketoimintaa tukevilla osakkeilla, joita omistetaan pitkäaikaisesti.

Osakeomistusten luovutustappioiden lisäksi omistajayhtiöllä on mahdollista vähentää EVL 17.1 § 2 kohdan mukaisesti rahoitusomaisuuden lopulliseksi todetut arvonalenemiset. Näin ollen arvonalentuminen ei ole peruste, jos pörssikurssi

---

³¹ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 133.

³² Ks. Juusela 2004, s. 234.

³³ Ks. HE 92/2004, s. 32.

alentuu³⁴. Osakeomistusten lopullisuutta ei ole määritelty tarkemmin, mutta viimeistään osakeomistuksen kohteena olevan yhtiön konkurssin raukeaminen tai lopputilitys on katsottu olevan peruste lopulliselle arvonalentumiselle.

2.2.2 Vaihto-omaisuus

2.2.2.1 Soveltamisala

EVL 10 § mukaan ”vaihto-omaisuutta ovat elinkeinotoiminnassa sellaisinaan tai jalostettuina luovutettaviksi tarkoitetut kauppatavarat, raaka-aineet, puolivalmisteet ja muut hyödykkeet sekä elinkeinotoiminnassa kulutettaviksi tarkoitetut poltto- ja voiteluaineet ja muut tarvikkeet”.

Verolainsäädännön ohella KPL:n 4:4:2 §:n mukaan vaihto-omaisuutta ”ovat sellaisinaan tai jalostettuina luovutettaviksi tai kulutettaviksi tarkoitetut hyödykkeet”. Verolain- ja kirjanpitolainsäädännön välillä ei ole havaittavissa ristiriitaa³⁵.

Osakeyhtiöllä voi olla elinkeinotoiminnassaan vaihto-omaisuudeksi katsottavia osakeomistuksia. Tyypillisimmät omistustapaukset ovat arvopaperikauppaan rinnastettavat osakkeet, kiinteistökauppiiaan myytäväksi tarkoitetut sekä rakennusurakoinnin alaiset kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden osakkeet³⁶. Nämä kuuluvat EVL:n määrittelyssä vaihto-omaisuudeksi katsottavia elinkeinotoiminnassa sellaisinaan tai jalostettuina luovutettaviksi tarkoitettuja kauppatavaroita.

Arvopaperikauppaan rinnastettavat osakeomistukset katsotaan yhtiön vaihto-omaisuudeksi, jos yhtiön arvopaperikaupan katsotaan olevan yhtiölle elinkeinotoimintaa. Tällöin arviointi perustuu aiemmin mainittujen tunnusmerkkien tarkasteluun kokonaisuudessaan ja niiden lisäksi erityisesti voitontavoitteluun ja aktiiviseen kaupankäyntiin.³⁷ Yhtenä olennaisena painoarvona on katsottu

---

³⁴ Ks. Tikka ym., 11. RAHOITUSOMAISUUS. SIJOITUSOMAISUUS YM., Rahoitusomaisuus. Menetykset, Muu rahoitusomaisuus.

³⁵ Ks. Mattila 2012, s.122.

³⁶ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 347–348.

³⁷ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 28–29.

tarkoitusta käydä kauppaa osakkeilla³⁸. Omistukset ja niiden luovutusvoitot on katsottu muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi, jos yhtiön hallussa on pörssiosakkeita, mutta vain passiivisesti joko ilman kaupankäyntiä tai yksittäisillä kaupankäynneillä³⁹. Tämän kaltaiset omistukset voidaan myös katsoa rahoitusomaisuudeksi, jos ne ovat lyhytaikaisia ja likvidoitavia.

Ratkaisussa KHO 2003 T 941 katsottiin osakeyhtiön arvopaperikauppa muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi, kun yhtiö oli tehnyt verovuonna 1999 kuukauden omistusajalla merkittävän pörssiosakekaupan. Osakeyhtiö harjoitti tervanvälitystä ja grillihiilen myyntiä, ja oli lisäksi kirjannut toimialakseen arvopaperikaupan. Yhtiö oli hankkinut verovuonna 1999 lähes miljoonalla markalla Nokia Oyj:n osakkeita ja luovuttanut samat osakkeet kuukauden kuluttua kaupankäynnistä yli 75 000 markan voitolla. Yhtiö ei tehnyt verovuonna muita osakekauppoja. Seuraavana verovuonna sama yhtiö osti osakkeita kuudella eri kaupalla yli miljoonan markan arvosta, ja myi noin 550 000 markan arvosta osakkeita. Korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisussaan, ettei ratkaistavissa olevan verovuoden 1999 aikana tapahtunut osto ja myynti ollut EVL 1 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoimintaa. Tämän vuoksi osakkeiden luovutuksesta saatu voitto oli katsottava muun toiminnan tulolähteen tuloksi.

Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan yksittäinen osto ja myynti verovuodessa ei muodosta elinkeinotoimintaa, vaikka osakeyhtiöllä oli toimialassaan maininta arvopaperikaupasta. Ratkaisun tulkintaa voidaan pitää loogisena, koska tapauksessa ei toteudu tunnusmerkeistä kuin voitontavoittelu ja taloudellisen riskin ottaminen, ja yhtiön tosiasiallinen toiminta oli ollut verovuoteen saakka toimialamerkinnoista huolimatta muuta kuin arvopaperikauppaa. Ratkaisussa mainitaan yhtiön tekemät arvopaperikaupat vuonna 2000, jolloin yhtiö on tehnyt kuusi osakehankintaa yhteensä yli miljoonalla ja myynyt osakkeita puolella miljoonalla markalla. Ratkaisussa ei kuitenkaan oteta kantaa näihin kauppoihin, ja sitä onko arvopaperikauppa ollut riittävää elinkeinotoiminnaksi. Ratkaisu perustellaan vain

---

³⁸ Ks. KHO 1995 T 2805.

³⁹ Ks. Juusela 2004, s. 182.

yksittäisellä osto- ja myyntitapahtumalla. Korkein hallinto-oikeus on ottanut ratkaisussaan kantaa ainoastaan kysymyksessä olevaan verovuoteen 1999, josta ollaan haettu ratkaisua hallinto-oikeudessa, eikä se voi supistaa tai laajentaa tapauksen aikajanaa.

Arvopaperikaupan elinkeinotoiminnalliset tunnusmerkit jaetaan muodollisiin ja aineellisiin tunnusmerkkeihin. Muodollinen tunnusmerkki tarkoittaa arvopaperikaupan toimialamainintaa yhtiön toimialassa, jonka tarkoituksena on tarkastella yhtiön todellista toimintaa ja osoittaa toiminnan jatkumista. Aiemmin mainittu KHO:n ratkaisu osoittaa, arvopaperikaupan elinkeinotoiminnallisen tarkastelun painopiste on aineellisissa tunnusmerkeissä. Ilman toimialamainintaa arvopaperikaupaa harjoittava osakeyhtiö voidaan katsoa elinkeinotoimintaa harjoittavaksi, jos kaupankäynnissä toteutuvat aktiivisuus, jatkuvuus ja riittävän suuret volyymit⁴⁰. Toisaalta Verohallinto edellyttää ohjeessaan toimialamerkintää, vaikka yhtiö toimisi sivutoimisesti arvopaperimarkkinoilla⁴¹.

Tapauskohtaisesti on hankalaa määritellä ”rajat” niille tunnusmerkeille, joiden ylittyessä osakeyhtiön toiminta katsottaisiin automaattisesti elinkeinotoiminnalliseksi arvopaperikaupaksi. Tarkastelu tehdään aina kokonaisuudessa⁴², joka ei täten edellytä kaikkien tunnusmerkkien täyttymistä. EVL:n ja TVL:n välisessä tulkinnassa on ongelmana myös, toimiiko yhtiö vain arvopaperikaupan toimialassa vai useammassa toimialassa. Nämä ovat esimerkkejä vaikeudesta ennustaa verotusta.

Anderssonin ja Penttilän mukaan elinkeinotoiminnallisen arvopaperikaupan keskeisin tunnusmerkki on voiton tavoittelu hyödyntämällä kurssimuutoksia riittävän suurella aktiivisuudella, minkä vuoksi liikevaihdon tai kauppojen lukumäärän tarkarajaisuutta tulisi harkita varoen. Näiden sijaan tarkastelu voisi olla arvopaperiinkin sijoitetun pääoman osuus suhteessa yhtiön koko toimintaan. Tällöin elinkeinotoiminnallinen pohdinta perustuisi enemmän siihen, kuinka paljon

---

⁴⁰ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 29–31.

⁴¹ Ks. Verohallinto 2015, 4 Yhteisön tai yhtymän harjoittama arvopaperikauppa.

⁴² Ks. Verohallinto 2015, 4 Yhteisön tai yhtymän harjoittama arvopaperikauppa.

arvopaperikauppa tosiasiallisesti on osana yhtiön toimintaa, riippumatta siitä, onko yhtiöllä lukumäärällisesti katsottuna arvopaperikauppoja määrällisesti paljon ja kauppoja suhteessa liikevaihtoon.⁴³ Kannanottoa voidaan pitää perusteltuna. Tämän avulla voitaisiin paremmin välttää tulkinnanvaraisuudet, kuten kaupankäynnin aktiivisuus lukumäärällisesti, koska keskenään eri suuruiset osakeyhtiöt voivat harjoittaa eri laajuudessaan arvopaperikauppaa. Toisaalta näkökulma jättää tulkinnanvaraisuutta ”suhdeluvulle”, kuinka suuren osuuden arvopaperikaupan tulisi olla yhtiön koko toiminnasta, jotta tämä katsottaisiin elinkeinotoiminnaksi.

Osakeomistuksien ei ole katsottu kuuluvan elinkeinotoimintaan, jos yhtiön hallussa on pitkäaikaisesti arvopaperimarkkinoille katsottavia osakkeita, joilla ei käydä kauppaa. Tällöin kyseessä ovat yhtiön muun toiminnan tulolähteen passiiviset sijoitukset. Lisäksi arvopaperiomistusten arviointia tulisi tehdä omistusten riskipitoisuudesta. Jos arvopaperisalkku muodostuu valtaosin riskittömistä arvopapereista, kuten obligaatioista tai valtion velkasitoumuksista, arvopaperit saataankin katsoa muuksi kuin elinkeino-omaisuudeksi, vaikka omistuksessa olisi myös pörssiosakkeita. Näiden lisäksi arviointia tehdään myös niin sanottujen yksityisyritysten verotuksessa, joiden osakeomistus ”puetaan” osakeyhtiömuotoon. Sama pätee myös osakeyhtiömuotoisesti, jos arvopaperitoimintaa ei katsottaisi luonnollisen henkilön elinkeinotoiminnaksi.⁴⁴ Toisaalta kirjallisuudessa on todettu, että osakeyhtiöiden arvopaperikaupan luonteen arviointia ei voitane katsoa samoista lähtökohdista kuin mitä tehdään yksityishenkilöillä⁴⁵.

Luonnollisten henkilöiden osakeomistusten osakeyhtiömuotoista omistusta sijoitusyhtiöinä kutsutaan verotusstatukseltaan holdingyhtiöksi. Näiden yhtiöiden päätoiminta on omistaa ja hallinnoida arvopapereita. Yksinyrittäjien sijoitusyhtiöt katsotaan lähtökohtaisesti muuksi kuin elinkeinoharjoittamiseksi. Toisaalta arvopaperimarkkinoilta voi löytää sijoitusyhtiöitä, jotka huomattavien osakeomistusten hallinnointien ja laajan arvopaperisalkun avulla kohdistavat toimintansa

---

⁴³ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 32.

⁴⁴ Ks. Myrsky–Malmgren 2014, s.96–97.

⁴⁵ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 31.

laajaan ja rajoittamattomaan henkilöpiiriin noteeraamalla omia osakkeitaan julkisesti tarjolle. Tämän kaltaista sijoitusyhtiötä katsotaan elinkeinoharjoittajaksi, vaikka se ei harjoittaisi varsinaista arvopaperikauppaa.⁴⁶

Arvopaperikaupan lisäksi osakeyhtiön vaihto-omaisuudeksi voidaan katsoa myytäväksi tarkoitetut kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiön osakeomistukset. Nämä koskevat kiinteistökauppiaina toimivia osakeyhtiöitä⁴⁷. Tämän kaltaisia osakeyhtiöitä voidaan katsoa kiinteistövälityspalveluna toimiviksi, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaansa joko välittämällä asiakkaansa huoneistoa tai kiinteistöä tai hankkimalla myytävän kohteen väliaikaisesti haltuunsa. Tämä toiminta täyttää vaihto-omaisuuden mukaisen määritelmän sellaisenaan luovutettavaksi tarkoitetulta omaisuudelta.

Näiden osakeomistusten lisäksi vaihto-omaisuudeksi katsotaan perustajaurakointia harjoittavan rakennusurakoitsijayhtiön omistamat asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeet. Lisäksi rakennusurakoitsijayhtiön vaihto-omaisuudeksi katsotaan omistuksessa olevat toisen yhtiön osakkeet, jotka omistavat perustamisurakoinnin alaisia huoneisto- ja kiinteistöosakkeita.⁴⁸ Perustajaurakointiliiketoiminnaksi katsotaan muun muassa tilanne, jossa perustetaan kohdeyhtiö ja siirretään rakennusoikeutettu tontti kohdeyhtiölle ja solmitaan rakennushanketta koskevat sopimukset kohdeyhtiön kanssa, ja suoritetaan sopimuksen mukainen rakentamispalvelu kohdeyhtiön kanssa.⁴⁹

Niin sanottujen grynderitoimintaa harjoittavien osakeyhtiöiden liiketoiminnan tavoitteena on myydä merkittävät tai välillisesti omistetut huoneisto- ja kiinteistöosakkeet, jolloin nämä osakkeet katsotaan osakeyhtiöiden vaihto-omaisuudeksi

---

⁴⁶ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 32–33. ja KHO 1986 II 509, jossa pörssiin noteerattua sijoitusyhtiötä katsottiin elinkeinoharjoittajaksi.

⁴⁷ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 345.

⁴⁸ Ks. Myrsky–Malmgren 2014, s. 123.

⁴⁹ Ks. tarkemmin Kirjanpitolautakunnan 5.6.2017 antama yleisohje perustajaurakointiliiketoiminnasta, saatavilla https://kirjanpitolautakunta.fi/documents/10197/10349155/GRYN-DERI_P_suomi.pdf.

asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön perustamishetkestä osakkeiden luovutushetkeen saakka.⁵⁰

Ratkaisussa KHO 1984 II 524 rakennusliike A Oy omisti osake-enemmistön B Oy:stä, jonka toimialana oli omistaa, hallita ja vuokrata osakehuoneistoja ja kiinteistöjä. B Oy omisti vuorostaan A Oy:n rakentamien yhden asunto-osakeyhtiön ja yhden kiinteistöosakeyhtiön osakkeita. A Oy oli käsitellyt omistamansa B Oy:n osakkeet käyttöomaisuutena ja tämän takia oli tiedustellut keskusverolautakunnalta (KVL) ennakkohakemuksessaan, katsotaanko näiden osakkeiden luovutus verovapaaksi käyttöomaisuusosakkeiden luovutukseksi. Keskusverolautakunta katsoi ratkaisussaan⁵¹ vertailemalla vaihto- ja käyttöomaisuuksien säännöksiä, että B Oy:n osakkeita on pidettävä myynnin yhteydessä vaihto-omaisuutena A Oy:lle yhtiöiden toimialan ja toiminnan takia. Myyntihinta olisi A Oy:lle veronalaista tuloa.

A Oy:n valituksessa KVL:n päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, yhtiö katsoi omistamansa B Oy:n osakkeiden olevan liiketoiminnan harjoittamisen takia A Oy:lle käyttöomaisuutta, myös siksi, että B Oy:n osakkeet ovat olleet sen toiselle osakkaalle C Oy:lle käyttöomaisuutta. Korkein hallinto-oikeus ei tehnyt muutosta KVL:n ratkaisuun ja katsoi B Oy:n osakkeet A Oy:n vaihto-omaisuudeksi ja osakeluovutuksen veronalaiseksi luovutusvoitoksi.

Tapauksen aikaisessa lainsäädännössä käyttöomaisuuteen katsottavat kiinteistöt ja arvopaperit olivat verovapaita, jos kiinteistöjä oli omistettu kiinteistöjen osalta kymmenen vuotta ja arvopapereiden osalta viiden vuoden ajan. Ratkaisuista ei ilmene KVL:n tai KHO:n tarkempia perusteluita, miksi B Oy:n osakkeet katsotaan vaihto-omaisuudeksi käyttöomaisuuden sijaan. Ratkaisu toisaalta ehkäisee veroseuraamusten kiertämistä tilanteissa, jossa siirrettäisiin rakennetut huoneisto- tai kiinteistöosakkeet toiseen osakeyhtiöön, jonka osakkeita rakennusyhtiö omistaa. Ilman linjausta rakennusliike olisi voinut siirtää

---

⁵⁰ Ks. Tikka ym., 12. VAIHTO-OMAIUUUS. Luovutushinnan tulouttaminen. Rakennusliikkeen tontit ja huoneisto-osakkeet ja Andersson–Penttilä 2014, s. 346.

⁵¹ Ks. KVL 29.9.1983.

rakennuttamansa kohteet toiseen osakeyhtiöön, ja myydä tämän yhtiön osakkeet verovapaasti yli viiden vuoden osakeomistuksen jälkeen. Tämä olisi johtanut täysin päinvastaiseen lopputulokseen kuin normaalin vaihto-omaisuuteen katsottavan asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden myynti, joka on kokonaan veronalaista. Tämän vuoksi ratkaisua voidaan pitää perusteltuna.

Rakennusliike asettaa useimmiten asettaa myynnissä olevat huoneistot vuokralle, jos se ei saa myytäväksi tarkoitettuja huoneistoja myydyksi. Tällöin pitkäaikaiseksi venyvä vuokraaminen voi johtaa pohdintaan huoneistojen omaisuuslajista, onko kyseessä käyttö- vai vaihto-omaisuus.⁵²

Ratkaisussa KHO 1991/2277 rakennusyhtiö oli lukenut vaihto-omaisuuteensa perustamansa kiinteistöyhtiön osakekannan. Keskinäisen kiinteistöyhtiön tilat oli rakennusyhtiön rakentaman rakennuksen valmistumisen jälkeen vuokrattu usealle eri yhtiölle joko viideksi tai kymmeneksi vuodeksi tai toistaiseksi. Lääninoikeus katsoi, että vuokraus oli katsottava pysyvänä yhtiön toimintana huolimatta myyntitarkoituksesta, minkä vuoksi nämä olisivat rakennusyhtiölle käyttöomaisuutta. Rakennusyhtiö valitti päätöksestä KHO:lle, koska se oli tosiasiallisesti pyrkinyt erilaisin keinoin myymään kyseisen osakekannan ja osakkeet myytäisiin heti, kun niille löytyisi sopiva ostaja. Yhtiö myös perusteli, että ostajalle on tärkeätä, että huoneistot ovat vuokrattuja myyntihetkellä. Korkein hallinto-oikeus kumosi lääninoikeuden päätöksen ja katsoi, että kiinteistöyhtiön osakekanta oli rakennusyhtiön vaihto-omaisuutta.

Ratkaisusta on pääteltävissä, ettei pitkäaikainenkaan vuokraaminen muuta osakeomistuksia rakennusliikkeen käyttöomaisuudeksi, jos ne ovat tosiasiallisesti tarkoitettuja myytäväksi sijoittajille.⁵³ Toisaalta ratkaisussa KHO 1985 B II 523 katsottiin, että pitkäaikaisen vuokraamisen aikana osakeomistukset voidaan katsoa käyttöomaisuudeksi, mutta myyntihetkellä pääsäännön mukaisesti osakeomistukset katsotaan vaihto-omaisuudeksi.

---

⁵² Ks. Tikka ym. 12. VAIHTO-OMAISUUS. Ala. Väliaikainen vuokraus yms.

⁵³ Samaan tulkintaan päätyy Tikka ym. 12. VAIHTO-OMAISUUS. Ala. Väliaikainen vuokraus yms. sekä Verohallinto 2018, 3.1 Perustajaurakoitsijan vaihto-omaisuus.

Rakennusurakoitsijayhtiöiden elinkeinotoiminnallisuus vaikuttaa yhtiöiden osakkaisiin. Osakkaiden harjoittama huoneisto- ja kiinteistöosakkeiden jalostus- ja rakennuttamistoiminta voidaan katsoa ”saastumisilmiön” seurauksena elinkeinotoiminnaksi, koska yhtiön osakkaat ovat rakennusliikkeen osakkaina perillä rakennusalasta ja voivat hyödyntää rakennusliikettä toiminnassaan.⁵⁴ Tämä poikkeaa normaalisti pääomatuloina verotettavasta luovutusvoittoverotuksesta, koska tällöin verotettava tulo jaetaan elinkeinoharjoittajalle ansio- ja pääomatu- loihin varallisuuden mukaisesti.

2.2.2.2 Tuloverokäsittely

Vaihto-omaisuuden veronalaiset elinkeinotulot ovat EVL 5 §:n 1 kohdan (30.12.2008/1077) mukaan sen aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä saadut luovutushinnat. Hankintamenon määräytymisestä säännellään EVL 14 §:ssä, jonka mukaan hankintameno muodostuu hyödykkeen hankinnasta ja sen valmistuksesta johtuneiden muuttuvien menojen määrästä. Luovutushintojen tulouttamisesta sääntelee tulon jaksottamisen yleissäännös EVL 19 §, jolloin tulo on sen verovuoden tuottoa, jonka aikana se on saatu rahana, saamisena tai muuna rahanarvoisena etuutena. Vaihto-omaisuuden hankintameno jaksotetaan EVL 28 §:n mukaisesti sen verovuoden kuluksi, jolloin se on luovutettu, kulutettu tai menetetty. Vaihto-omaisuuteen katsottavien osakkeiden luovutuksen veronalaisuus verrattuna käyttöomaisuusosakkeiden verovapauteen on tarpeen, koska muuten kysymyksessä olisi tietyn toimialan verovapaus⁵⁵.

EVL 13 §:ssä säännellään myös vaihto-omaisuuden aikarajasta, jonka mukaan hyödyke on vaihto-omaisuutta alkaen sen toimituksesta, lähetyksestä tai luovutuksesta verovelvolliselle, siihen saakka, kun verovelvollinen on sen luovuttanut taikka se on kulutettu, tuhoutunut tai menetetty. Säännökset ilmentävät sekä hankinnalle että luovutukselle suoriteperiaatteen mukaisia ajankohtia: hankinta- ja

---

⁵⁴ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 24–26.

⁵⁵ Ks. HE 92/2004 vp., s. 32.

luovutusajankohdat määräytyvät luovutuksen eikä kauppahinnan kertymisen mukaan⁵⁶. EVL 13 §:n pääsääntö on tehty estämään verovelvollista lukemasta tilat-
tuja mutta toimittamattomia tavaroita vaihto-omaisuuteensa avaten mahdolli-
suuksia verotettavan tuloksen järjestelyyn⁵⁷. Osakeomistuksissa tämä tarkoittaa,
ettei esimerkiksi hankittuja arvopapereita voida merkitä vaihto-omaisuudeksi
vielä ostohetkellä, vaan vasta todellisella osakkeiden siirtymishetkellä, joka voi
olla ostoajankohtaa myöhemmin.

Vaihto-omaisuuteen katsottavien arvopaperiomistusten hankintamenon suuruus
määritellään EVL 14.3 §:n FIFO-periaatteen (first in, first out) mukaisesti, ellei
verovelvollinen esitä todellisten hankintamenojen perusteita. FIFO-periaatteella
arvopaperien luovutusverotus perustuu kohdistamalla luovutettuihin osakkeisiin
samankaltaisia hankittuja osakkeita, mutta siinä järjestyksessä, jossa ne on han-
kittu.

Esimerkki FIFO-periaatteesta: osakeyhtiö on ostanut Y Oyj:n osakkeita kah-
della eri kaupalla: ensimmäisessä kaupassa 100 osaketta 18 euroa osak-
keelta ja toisessa kaupassa 50 osaketta 20 euroa osakkeelta. Osakeyhtiö
myy 120 osaketta 21 eurolla osakkeelta, jolloin luovutusvoitoksi muodostuu:
 $120 \times 21 \text{ €} - (100 \times 18 \text{ €} + 20 \times 20 \text{ €}) = 320 \text{ euroa}$. Veroilmoituksessa ilmoitus
tehtäisiin ilmoittamalla luovutushinnat liikevaihdossa ja FIFO-periaatteen
mukaisesti luovutettujen osakkeiden hankintamenot ilmoitettaisiin ostoissa
ja varastojen muutoksessa. Toisin sanoen hankitut osakkeet eivät ole vero-
tuksessa vähennyskelpoisia vielä hankintahetkellä, vaan vasta niiden luo-
vutushetkellä.

Ratkaisussa KHO 2006 T 2469 katsottiin arvopaperikauppaa harjoittavan yhtiön
osakeluovutusten luovutusjärjestyttä EVL 14 §:n vastaiseksi, kun yhtiö ei voinut
osoittaa todellisia hankintamenoja eikä se noudattanut luovutusjärjestyksessä

---

⁵⁶ Ks. Tikka ym. 12. VAIHTO-OMAISUUS. Luovutushinnan tulouttaminen.

⁵⁷ Ks. HE 172/1967 vp., s. 10.

FIFO-periaatetta. Arvopaperikauppaa harjoittavan yhtiön hankkimia arvo-osuuksia säilytettiin samalla arvo-osuustilillä.

Yhtiön kirjanpidossa arvo-osuuksien luovutusjärjestys määriteltiin ottamalla myytyä osake-erää kappalemäärältään vastaava hankintaerä tai yhteismäärältään vastaavat hankintaerät. Jos myytyä osake-erää kohden ei löytynyt vastaavaa hankintaerää tai yhteismäärää, luovutetuiksi osakkeiksi valittiin jokin muu yhdistelmä. Arvo-osuusjärjestelmästä ei voitu selvittää mitä osakkeita on myyty, koska niitä ei oltu numeroitu tai yksilöity, eikä saman yhtiön samanlaisia osakkeita voitu erotella toisistaan. Yhtiö ei näin voinut toteuttaa EVL 14.3 §:ää joko FIFO-periaatteen luovutusjärjestystä tai todellisten hankintamenojen osoittamista. Yhtiön tuli päätöksen seurauksena tehdä tarvittavat korjaukset ja selvittää arvo-osuuksien luovuttaminen siinä järjestyksessä, jossa ne oli hankittu.

Pääsäännön mukaisen hankintamenon käsittelyn lisäksi osakeyhtiö voi käsitellä verotuksessaan vaihto-omaisuuteen kuuluvien hyödykkeiden arvonalentumista vähennyskelpoisesti, jos sama on tehty myös kirjanpidollisesti. Verotuksessa tätä säännellään EVL 28.1 §:ssä hinnanlaskuvähennyksenä⁵⁸. Tällöin vaihto-omaisuuden hankintamenoa voidaan kirjata kuluksi jo ennen niiden luovuttamista siltä osin, jos jälleenhankintameno on alkuperäistä alempi tai todennäköinen luovutushinta alittaa hankintamenon. Osakeomistuksista tehdään vähennys, jos tilinpäätöspäivänä osakkeiden ostokurssi tai todennäköinen luovutushinta alittaa alkuperäisen hankintamenon. Tämä yhdessä FIFO-periaatteen kanssa asettaa vaihto-omaisuuden arvostamiselle ehdottoman ylärajan mutta ei alarajaa. Samalla kirjanpitolain 3 § hyvästä kirjanpitotavasta estää arvostamasta varastoa sallittua alhaisempaan arvoon⁵⁹.

Edelleen myöhempi hinnannousu on otettava huomioon EVL 5 a §:n 3 kohdan mukaisesti. Tällöin muodostuu veronalainen oikaisuerä siltä osin, kun

---

⁵⁸ Korkein hallinto-oikeus käyttää tästä termiä Aliarvostusvähennys. Ks. esim. ratkaisut KHO 1986 T 4981 ja 1987 T 527, joissa KHO katsoi aliarvostusvähennyksen mahdolliseksi, koska yhtiöillä oli hallussa vaihto-omaisuudeksi katsottavaa arvopaperiomaisuutta.

⁵⁹ Ks. HE 172/1967 vp, s. 15–16.

todennäköinen hankintameno tai luovutushinta ylittää aiemmin korjatun hankintameno⁶⁰.

Perustajaurakointiliikkeen vaihto-omaisuuteen luettavat asunto- tai kiinteistöosa-
keyhtiön osakkeet katsotaan luovutetuksi, kun niistä tehdään luovutussopimus.
Mahdolliset omistusoikeuden siirtymistä lykkäävät ehdot eivät vaikuta siihen,
koska luovutussopimus siirtää suuren osan oikeuksista ostajalle. Näissä tapauk-
sissa perustajaurakoitsija esimerkiksi pidättää omistusoikeuden, kunnes kauppahinta on kokonaan maksettu tai muu ehto on täyttynyt, esimerkiksi rakennus on valmistunut.⁶¹

Luovutettujen osakkeiden kauppahinta tuloutetaan kokonaisuudessaan sen tili-
kauden verotukseen, jolloin osakkeet ovat luovutettu, vaikka kyseessä olisi kes-
keneräinen rakennuskohde. Kauppahinta tulee tulouttaa kokonaan, jos myynti-
sopimus tehdään ennen rakentamisen aloittamista, esimerkiksi myymällä perus-
tettavan asunto-osakeyhtiön osakkeet toiselle rakennusliikkeelle.⁶²

Verohallinto on linjannut ohjeessaan, että perustajaurakointiliikkeen kate syntyy joko urakkasopimuksella tai asunto-osakkeiden myynnillä. Jos urakoitsijaliike omistaa kohdeyhtiön osakekannan, verotuksen kannalta kate muodostuu osakkeiden myynnillä. Tällöin rakennusliike määrittelee rakennusurakkahinnaksi kaikki muuttuvat kustannukset ilman siihen kohdistuvaa katetta. Tämän seurauksena asunto-osakkeiden hankintameno on pienempi kuin myynnistä saatava myyntihinta, jolloin kate tuloutuu osakkeen luovutuksessa.⁶³ Verohallinnon kannanottoa voidaan pitää loogisena, koska tällä järjestelyllä saadaan kohdistettua kate luovutushetkeen ja tosiasialliset vähennyskelpoiset kulut rakennusvaiheeseen.

---

⁶⁰ Ks. Tikka ym. 12. VAIHTO-OMAISUUS. Hankintameno käsittely. Hinnanlaskuvähennys ja Andersson–Penttilä 2014, s. 548.

⁶¹ Ks. Verohallinto 2018, 3.2 Vaihto-omaisuuden luovutusajankohta ja -sopimus.

⁶² Ks. Tikka ym. 12. VAIHTO-OMAISUUS. Luovutushinnan tulouttaminen. Rakennusliikkeen tontit ja huoneisto-osakkeet.

⁶³ Ks. Verohallinto 2018 3.6 Katteen muodostuminen. ja lisäksi ohjeistuksessa viitattuun KVL 83/1992 ratkaisuun.

Osakkeiden hankintameno muodostuu osakkeisiin kohdistuvasta osakepääomasta ja suorittamisvelvollisuuden alaisesta omistusajalla syntyneistä rakennusrahastosuorituksista, jotka katsotaan syntyneen, kun rakennus saavuttaa sopimuksen mukaisen valmiusasteen⁶⁴. Tästä esimerkkinä on ratkaisu KHO 1984 II 534. Tapauksessa perustajaurakointia ja rakennuttamista harjoittava kommandiittiyhtiö oli perustanut asunto-osakeyhtiön, jonka osakekannan yhtiö omisti kokonaan. Asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan osakepääoma oli noin 15 000 markkaa ja rakennusrahasto yli 4 400 000 markkaa. Rakennusrahaston maksut suoritettiin valmistumisasteen mukaisesti. Aiemmassa päätöksentekovaiheessa KVL katsoi, että asunto-osakeyhtiön osakkeiden hankintamenoiksi tulisi katsoa asunto-osakeyhtiön osakepääoma ja rakennusrahasto yhteismääränä kokonaisuudessaan. Silloinen verohallitus valitti ratkaisusta korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka päätyi ratkaisussaan KVL:aa eriävään päätökseen. Ratkaisussa asunto-osakeyhtiön osakkeiden hankintamenoiksi määräytyi osakepääoma ja niiden rakennusrahastojen yhteismäärä, joiden suoritusvelvollisuus oli syntynyt rakennuksen saavutettua tietty valmiusaste, joka yhtiöjärjestyksen mukaan edellytti suoritusta rakennusrahastoon.

Sijoitukset luetaan osaksi vielä myymättä olevien osakkeiden hankintameno, jos perustajaurakoitsijalle muodostuu urakan valmistumisen jälkeen lisävelvoitteita rakennusrahastoon. Luovutettujen osakkeiden hankintameno on vähennyskelpoinen luovutuksen verovuonna EVL 28 §:n mukaisesti.⁶⁵

2.2.3 Sijoitusomaisuus

2.2.3.1 Soveltamisala

EVL 11 §:n mukaan ”sijoitusomaisuutta ovat raha-, vakuutus- ja eläkelaitosten varojen sijoittamiseksi tai sijoitusten turvaamiseksi hankkimat arvopaperit,

---

⁶⁴ Ks. Verohallinto 2018, 3.4 Kohdeyhtiön osakkeet.

⁶⁵ Ks. Verohallinto 2018, 3.4 Kohdeyhtiön osakkeet.

kiinteistöt ja muu sellainen omaisuus, saamisia lukuun ottamatta.” Kuten säädöksestä ilmenee, kyseinen omaisuuslaji koskee vain raha-, vakuutus- ja eläkelaitosyhtiötä, ei muita yrityksiä⁶⁶.

Rahalaitokseksi katsotaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (2014/610) 1:7 §:ssä määriteltyä luottolaitosta, kuten talletuspankkeja ja luottoyhteisöjä. Lisäksi talletuspankit, kuten liikepankit, säästöpankit, säästöpankkiosakeyhtiö ja osuuspankit katsotaan rahalaitokseksi. Luottolaitokseksi katsotaan myös osakeyhtiöt ja osuuskunnat, jotka tarjoavat ammattimaisten talletusten ja varojen hankinnalla omaan lukuunsa luottoja. Laki ei sen sijaan koske rahoitusta tarjoavan ja sen intressipiiriin kuuluvan yhtiön välistä rahoittamista. Vakuutus- ja eläkelaitokseksi katsotaan sekä keskinäiset että tavalliset vakuutusosakeyhtiöt, keskinäiset vahinkovakuutusyhdistykset ja erilaiset eläkekassat ja -säätiöt.⁶⁷

EVL 11 § katsoo arvopaperit ja kiinteistöt sijoitusomaisuuteen kuuluvaksi, jolloin tätä tulkintaa voidaan laajentaa asunto- ja kiinteistöosakeomistuksiin. Tämä omaisuuslaji ei sen sijaan tarkoita, että siihen luettaisiin edeltä mainittujen yhtiöiden kaikki mahdolliset elinkeinotoiminnan omaisuuserät, vaan yhtä lailla näidenkin yhtiöiden omaisuuden käyttötarkoitus määrittelee omaisuuslajin. Rajavetoa joudutaan käymään erityisesti vaihto- ja käyttöomaisuuden välillä.⁶⁸

Ratkaisussa KHO 1995 T 2805 rahalaitoksen arvopaperit katsottiin vaihto-omaisuudeksi, koska rahalaitos kävi osakkeilla kauppaa. Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n osakkeet muutettiin vuonna 1989 A-sarjan ja K-sarjan osakkeiksi. Näistä osakkeista A-sarjan osakkeet noteerattiin pörssissä, ja ne olivat vapaasti myytävissä myös muille kuin osuuspankille. Sen sijaan K-sarjan osakkeita voitiin luovuttaa ainoastaan toisille osuuspankeille, ja niillä oli moninkertainen äänivalta A-sarjan osakkeisiin nähden, ja osuuspankit saivat näiden osakkeiden perusteella Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n palveluita.

---

⁶⁶ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 349.

⁶⁷ Ks. tarkempi erittely Andersson–Penttilä 2014, s. 349–350 ja Tikka ym. 11. RAHOITUSOMAISSUUS. SIJOITUSOMAISSUUS YM. Sijoitusomaisuus. Ala.

⁶⁸ Ks. Tikka ym. 11. RAHOITUSOMAISSUUS. SIJOITUSOMAISSUUS YM. Sijoitusomaisuus. Ala. Rajaveto muihin omaisuuslajeihin.

Tapauksessa osuuspankki X oli hankkinut useilla pörssikaupoissa A-sarjan osakkeita vuosina 1989-1991 ja se oli annetun ohjeistuksen mukaisesti merkinnyt nämä osakkeet tilinpäätöksessään käyttöomaisuudesta vaihto-omaisuudeksi. Huomioituaan A-sarjan osakkeiden luonne ja osuuspankki X:n tarkoitus käydä niillä kauppaa, korkein hallinto-oikeus katsoi osakeomistuksen osuuspankin X:n vaihto-omaisuudeksi, eikä nähnyt, että kysymyksessä olevat osakkeet olisi hankittu ensisijaisesti osuuspankin sijoitusomaisuudeksi.

Ratkaisussa todetaan, ettei sijoitusomaisuuden ensisijaisuudesta esitetty riittävä selvitystä. Säädöksen mukaan sijoitusomaisuus on varojen sijoittamiseksi tai sijoitusten turvaamiseksi hankitut hyödykkeet. Sijoitusomaisuus voidaan nähdä raha-, eläke- ja vakuutuslaitoksille rahoitusomaisuuden⁶⁹ tapaisena omaisuuslajina, koska rahoitusomaisuudessa on yhtä lailla kyse yhtiön varojen sijoittamisesta mutta lyhytaikaisesti. Tulkinnanvaraisuutta voi olla vaihto-omaisuuden tapaisen osakeomistuksen lisäksi myös pitkäaikaisesti palvelevan käyttöomaisuuden muodossa. Raha-, eläke- ja vakuutuslaitosten tytäryhtiöosakkeet kuuluvat pääsääntöisesti käyttöomaisuuteen, koska osakkeet on hankittu varojen sijoittamisen tai turvaamisen sijaan pitkäaikaisesti palvelemaan käyttöön⁷⁰. Jos omistettu hyödyke ei näy kummallakaan tavalla yhtiön elinkeinotoiminnassa, se tulisi nähdä yhtiön varojen sijoituksena tai sen turvaamisena eli rahoitusomaisuutena.

Kiinteistöjen omistaminen ja tähän rinnastettavat osakeomistukset ovat myös osa sijoitusomaisuuden rajavetoa. Jos kiinteistöomistus on osa yhtiön omaa liiketoimintaa, se katsotaan käyttöomaisuudeksi. Jos yhtiö vuokraa ulkopuolisille omistamaansa kohdetta, se tulee katsoa sijoitusomaisuudeksi.

Tätä näkemystä tukee ratkaisu KVL 1984/764, jossa kiinteistöosakkeiden omistaminen katsottiin sekä käyttö- että sijoitusomaisuudeksi. Tapauksessa

---

⁶⁹ Tätä näkemystä tukee se, että sijoitusomaisuuteen ei lueta saamisia, jotka katsotaan rahoitusomaisuudeksi, vaikka ne olisivat syntyneet sijoitustarkoituksessa. Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 350.

⁷⁰ Ks. Myrsky–Malmgren 2014, s. 307.

vakuutusyhtiö omisti osakkeita A Oy:stä, jonka toiminta muodostui kiinteistöjen omistamisesta ja hallinnasta. Omistetut osakkeet eivät oikeuttaneet määrättyjen huoneistojen hallintaan A Oy:n omistamissa kiinteistöissä. Vakuutusyhtiön pääkonttorin toimitilat sijaitsivat A Oy:n kiinteistöissä. Vakuutusyhtiö oli kirjannut osakkeet käyttöomaisuuteensa suhdelukuna siltä osin, joka vastasi pääkonttorin toimitiloja A Oy:n kiinteistöjen neliöstä. Vakuutusyhtiö aikoi myydä käyttöomaisuuteen kirjatut osakkeet toiselle vakuutusyhtiölle, ja ennen myyntiä yhtiön tarkoituksena oli siirtää pääkonttori pois A Oy:n kiinteistöistä. Myytäväksi aiottuja osakkeita keskusverolautakunta katsoi vakuutusyhtiön sijoitusomaisuudeksi.

2.2.3.2 Tuloverokäsittely

Sijoitusomaisuuden luovutushinnat ovat veronalaista tuloa EVL 5 §:n 1 kohdan (30.12.2008/1077) mukaisesti, ja hankintamenot muodostuvat EVL 14 § perusteella hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta johtuneiden menojen määrästä.

Suurin eroavaisuus muihin omaisuuslajeihin ilmenee arvonmuutosten verottamisessa. Poiketen EVL:n tulon realisoitumisen yleisperiaatteesta, sijoitusomaisuudessa realisoitumaton arvonkorotus on vakuutus- ja eläkelaitoksille EVL 5 § 6 kohdan mukaan veronalaista tuloa. Tämä aiheutuu siitä, että vakuutus- ja eläkelaitokset voivat kattaa arvonkorotuksella toimintansa vastuuelkaa, joka on EVL 8 § 10 kohdan mukaisesti vähennyskelpoista kulua, minkä takia vastuuelan kattaus on vuorostaan veronalaista tuloa. Realisoimattoman arvonkorotuksen veronalaisuus ei koske rahalaitoksia.⁷¹ EVL 29 §:n 1 momentin hinnanlaskuvähennys ja sen jälkeinen arvonnousu EVL 5 a § 4 kohdan mukaisesti koskevat myös sijoitusomaisuutta.

Luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaisia luottolaitoksia ja sijoituspalvelulaissa tarkoitettuja sijoituspalveluyrityksiä koskevat kaupankäyntivaraston arvonmuutoksien veronalaisuus. Kaupankäyntivarastoon voidaan katsoa

---

⁷¹ Ks. Tikka ym. 11. RAHOITUSOMAISUUS. SIJOITUSOMAISUUS YM. Sijoitusomaisuus. Arvonkorotus.

arvopapereita, kuten osakeomistuksia⁷². EVL 5 § 8 ja 9 kohtien mukaan näiden yhtiöiden kirjanpitoon kirjatut arvonnousut ovat veronalaista tuloa ja vastavuoroisesti EVL 8 § 2 a ja b kohtien mukaan kirjanpitoon kuluina kirjatut arvonalentumiset ovat vähennyskelpoisia kuluja.⁷³

Sijoitusomaisuudeksi katsotaan arvopapereiden repo- eli takaisinostosopimukset. Näissä sopimuksissa ostaja myy ostamansa arvopaperit takaisin myyjälle alkuperäistä kauppahintaa korkeammalla hinnalla ja hintaero katsotaan korvaukseksi ostajalle. Järjestelyn tarkoituksena on mahdollistaa luottolaitosten kasvaylijäämien sijoittaminen. Reposopimuksen lisäksi kyseessä voi olla lainausso-
pimus, jossa lainanantaja luovuttaa tilapäisesti arvopapereita ja lainanottaja suorittaa korvauksen kertyneistä tuotoista. Näiden järjestelyiden veronalainen tulo muodostuu reposopimuksessa ostajalle hankinta- ja takaisinostohinnan erotuksesta ja lainausso-
pimuksessa lainanantajan saadusta korvauksesta. Vastavuoroisesti kyseiset erät ovat reposopimuksen myyjälle ja lainausso-
pimuksen lainanottajalle vähennyskelpoisia eriä. Eryiskohtelut koskevat vain EVL 6.6 § 1–6 kohtien edellytysten täyttäviä repo- ja lainausso-
pimuksia.⁷⁴

2.2.4 Käyttöomaisuus

2.2.4.1 Pysyvään käyttöön tarkoitettu omaisuus

EVL 12 §:n mukaan ”käyttöomaisuutta ovat elinkeinossa pysyvään käyttöön tarkoitettut maa-alueet, arvopaperit, rakennukset, koneet, kalustot ja muut esineet, patentit ja muut erikseen luovutettavissa olevat aineettomat oikeudet sekä soran- ja hiekanotto-
paikat, kaivokset, kivilouhokset, turvesuot ja muut sellaiset hyödykkeet. Maa-alue, arvopaperit ja muut sellaiset hyödykkeet ovat kulumatonta

---

⁷² Ks. Tikka ym. 11. RAHOITUSOMAIUUUS. SIJOITUSOMAIUUUS YM. Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen kaupankäyntivarasto.

⁷³ Ks. tarkemmin Verohallinnon soveltamisohje kaupankäyntivaraston säännöksistä Drno A53/200/2014.

⁷⁴ Ks. lisää repo- ja lainausso-
pimuksista Tikka ym. 11. RAHOITUSOMAIUUUS. SIJOITUS-
OMAIUUUS YM. Arvopapereiden reposopimukset ja lainausso-
pimukset ja Andersson–Penttilä 2014. s. 173–176.

käyttöomaisuutta.” Käyttöomaisuuden määritelmä ei ole muuttunut sisällöltään merkittävästi verrattuna EVL:ää edeltävään lainsäädäntöön⁷⁵.

Säännöksestä ilmenee, että käyttöomaisuudeksi katsotaan pysyvään käyttöön tarkoitettu omaisuus, joka palvelee elinkeinotoimintaa. Yhtenä määrittelynä pysyvistä käytöstä voidaan pitää vuonna 2004 kumotun KPL 4:4:1 §:n määritelmää käyttöomaisuudesta, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa useampana kuin yhtenä tilikautena. Lisäksi KPL 4:3 §:n mukaan taseen vastaavien erät jaetaan käytötarkoituksensa perusteella pysyviin ja vaihtuviin eriin. Pysyviä ovat erät, jotka tuottavat tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Jos pysyviin vastaaviin kuuluva hyödyke kuuluu yhtiön elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, se on käyttöomaisuutta⁷⁶.

Verovapaata käyttöomaisuusosakkeen luovuttamista koskevat EVL 6 b §:n 1 ja 2 momentit⁷⁷ tukevat edeltä mainittuja pysyvän käytön määritelmiä. Pykälässä määritellään omistukselle vähintään vuoden mittainen ajanjakso, jotta sen luovutus olisi verovapaa. Toisaalta osakeomistuksessa voi alun perin olla käyttöomaisuuden tapainen pysyvän käytön luonne, mutta yhtiö joutuu muista syistä myymään osakeomistuksensa alle vuoden omistusajan jälkeen. Myös tällöin omistusta voidaan katsoa käyttöomaisuudeksi, mutta luovutustilanteessa sen sijaan veronalaiseksi.

Tulkintaa tehdään, kun käyttöomaisuutta verrataan luovutettavaksi tarkoitettuun vaihto-omaisuuteen. Kun vaihto-omaisuuteen katsottavat hyödykkeet vähenevät tai häviävät osallistuessa elinkeinotoimintaan, käyttöomaisuuteen katsottava omaisuus ei muutu tai häviä, vaan sitä voidaan käyttää elinkeinotoiminnassa useaan otteeseen.⁷⁸

Osakeomistuksissa tulkintaan otettiin kantaa ratkaisussa KHO 2017:44, jossa tuulivoimahankkeita kehittänyt A Oy oli perustanut kahdeksan

---

⁷⁵ Ks. HE 172/1967 vp. s. 10.

⁷⁶ Ks. Myrsky – Malmgren 2014, s. 129.

⁷⁷ Näitä säännöksiä käsitellään tarkemmin luvussa 2.2.4.3.

⁷⁸ Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 352–353.

hankekehitysyhtiötä ja oli myynyt niistä kahden osakeyhtiön osakekannat. Yhtiö oli katsonut nämä luovutukset EVL 6 b 1 §:n 1 kohdan mukaisesti verovapaaksi käyttöomaisuusosakkeiden luovutukseksi, koska yhtiön tarkoituksena oli pitkäaikainen omistus tytäryhtiöistä. Myynnit johtuivat liiketoimintaympäristön odottamattomista muutoksista ja lisäksi A Oy:n johtohenkilöt olivat osallistuneet myyjien yhtiöiden hallintoon. Hallinto-oikeus kumosi yhtiön valituksesta Verohallinnon kielteisen ennakkoratkaisun, mutta korkein hallinto-oikeus vuorostaan kumosi HAO:n päätöksen ja katsoi A Oy:n myymät osakekannat yhtiön vaihto-omaisuudeksi. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A Oy oli perustanut hankekehitysyhtiöt, jotta yhtiö voisi myydä uusiutuviin energialähteisiin perustuvia hankkeita eteenpäin, jonka vuoksi nämä osakekannat ei nähty pysyvään käyttöön tarkoitetuiksi, vaan ne olivat A Oy:lle vaihto-omaisuutta ja tämän seurauksena veronalaista luovutusvoittoa.

Lisäksi on huomioitava, kuinka hyvin yhtiön pysyvässä käytössä oleva omaisuus tukee yhtiön elinkeinotoimintaa. Osakkeet ovat elinkeinon kuulumatonta omaisuutta, jos yhtiö omistaa pitkäaikaisesti osakkeita, kuten pörssiosakkeita, mutta nämä osakkeet eivät tue välittömästi tai välillisesti yhtiön harjoittamaa elinkeinotoimintaa. Tyypillinen tilanne osakeluovutuksesta on, että yhtiö on nähnyt luovutut osakkeet sen käyttöomaisuutena ja sen vuoksi verovapaana luovutuksena, kun taas Verohallinto on nähnyt nämä osakkeet elinkeinotoiminnan ulkopuolisena ja kokonaan veronalaisena muun toiminnan tulolähteen luovutusvoittona.

Vuonna 2004 voimaan tullut yhteisöjen käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verovapaus teki rajanvedon elinkeinotoiminnan varoihin ja muuhun toimintaan kuuluviin osakkeiden välillä entistä merkittävämmäksi. Yhteisön omistamien osakkeiden luovutusvoitot ovat verovapaita vain, jos ne kuuluvat elinkeinotoiminnan varoihin ja käyttöomaisuuteen. Sen vuoksi edeltä mainittu rajaveto-ongelma on johtanut pohdintaan sekä elinkeinotoiminnan ja muun toiminnan tulolähteen että käyttöomaisuuden ja muun toiminnan tulolähteen välillä.⁷⁹

---

⁷⁹ Ks. Niskakangas 2007, s. 9–10.

EVL 12 §:ssä käyttöomaisuuteen katsottavat arvopaperit ovat kulumatonta käyttöomaisuutta. Tämä tarkoittaa, että toisin kuin kuluvasse käyttöomaisuudessa, arvopapereista ei voida tehdä poistoja. Yhtenä perusteluna tähän on, että kulumatonta hankintameno saadaan takaisin, kun omaisuus luovutetaan⁸⁰. Kulumattoman käyttöomaisuuden hankintamenosta voidaan tehdä käypään arvoon asti suuruisen poiston EVL 42.1 §:n mukaisesti, jos omaisuuden arvo on laskenut. Säännös ei kuitenkaan ole koskenut osakeomistuksia vuodesta 2004 alkaen.

Hallituksen esityksessä 92/2004 vp. on tarkennettu EVL 12 §:n käyttöomaisuuden määritelmää käyttöomaisuusosakkeesta. Esityksessä käyttöomaisuusosaketta on määritelty seuraavasti:

”...hyödykkeen tulee palvella käyttöarvolla verovelvollisen elinkeinotoimintaa. Osakkeet kuuluvat käyttöomaisuuteen esimerkiksi silloin, kun niiden omistamisen tarkoituksena on lisätä tai muuten edistää yrityksen suoritteiden menekkiä taikka turvata tai helpottaa liikkeen tarvitsemien tuotannontekijöiden hankkimista. Tyypillisiä käyttöomaisuusosakkeita ovat esimerkiksi tytäryhtiöosakkeet ja omistusyhteisyriyten osakkeet. Käyttöomaisuutena voidaan pitää myös niin sanottuja strategisia osakeomistuksia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi samalla alalla tai lähialalla toimivan yhtiön osakkeet. Käyttöomaisuusosakkeille on tyypillistä, että ne on hankittu pitkäaikaiseen omistukseen ja niiden omistamisella tavoitellaan ensisijaisesti muita tarkoituksia kuin osinkotuottoja tai lyhyen aikavälin arvonnousuja.”⁸¹

Hallituksen esityksessä käyttöomaisuusosakkeeksi määritellään osakkeet, jotka lisäävät tai edistävät yrityksen omien suoritteiden menekkiä tai helpottavat näiden tuotannontekijöiden hankkimista. Tästä esimerkkinä voi olla tavarantoimitusta harjoittavan yhtiön osakkeet, kun osakasyhtiö hyödyntää kyseisen yhtiön palveluita omien tuotteidensa toimittamiseen asiakkaille. Lisäksi käyttöomaisuutena

---

⁸⁰ Ks. Andersson–Penttilä 2014, s. 612.

⁸¹ Ks. HE 92/2004 vp. s. 32.

voidaan pitää strategisia osakeomistuksia, missä yhtiö on esimerkiksi hankkinut kilpailijansa osakkeita ja hyödyntänyt tämän resursseja omaan toimintaansa. Tämä toiminta on samalla ostanut kilpailijansa ulos markkinoilta. Hallituksen esityksen mukaan käyttöomaisuusosakeomistukselle on tyyppillistä pitkäaikaiseen omistukseen pyrkiminen ja ensisijaisesti muun kuin osinkotuottojen tai lyhyen ajan arvonnousujen tavoittelu. Osinkotuottojen osalta maininta voidaan nähdä erikoisena, koska emoyhtiö saa omistusajalla hyödyn osakeomistuksestaan nimenomaan osinkoina⁸².

Käyttöomaisuusosakkeiksi katsotaan tytär- ja sisaryhtiön osakkeet riippumatta siitä, toimivatko yhteydessä olevat yhtiöt eri tasoilla (pystysuora integraatio) tai samalla tasolla (vaakasuora integraatio)⁸³. Toisin sanoen tytäryhtiö voi toimia eri toimialalla, kunhan sen osakkeiden hallinta lopulta tukee emoyhtiön elinkeinotoimintaa. Osakeomistuksen suuruus ei ratkaise, kuuluuko omistus käyttöomaisuuteen. Vaikka emoyhtiö omistaisi tytäryhtiön osakekannan kokonaan, osakkeita ei katsota käyttöomaisuudeksi, jos osakkeet eivät palvele emoyhtiön elinkeinotoimintaa⁸⁴.

2.2.4.2 Toiminnallinen ja hallinnollinen yhteys

Osakeomistuksen liitännäisyyttä omistajayhtiön elinkeinotoimintaan tarkastellaan erityisesti toiminnallisen yhteyden kautta. Kysymys voi olla esimerkiksi keskinäisestä liiketoiminnasta. Oikeuskäytännössä on antanut merkitystä yhtiöiden väliselle elinkeinotoiminnalle.⁸⁵

Ratkaisussa KHO 2019:61 oli kyse A-konsernin emoyhtiötä toimineesta A Oy:stä, joka oli myynyt lähes 30 vuoden ajan omistamansa noin 27 prosentin osakeomistuksensa B Oy:n osakekannasta, jotka A Oy oli käsitellyt kirjanpidossaan

---

⁸² Ks. Niskakangas 2007, s. 10.

⁸³ Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 355.

⁸⁴ Ks. Verohallinto 2016. 3.2 Käyttöomaisuuden luonne.

⁸⁵ Ks. Verohallinto 2016. 3.3 Käyttöomaisuusosakkeet ja toiminnallinen yhteys oikeuskäytännössä.

käyttöomaisuutena. B Oy harjoitti messutoimintaa ja B Oy:n osakkeiden tarkoituksena oli ollut tukea A Oy:n kotimaakunnan elinkeinotoimintaa. Tämän lisäksi osakehankinta oli liittynyt konsernin muiden tytäryhtiöiden liiketoiminnan edistämiseen erityisesti B Oy:n järjestämien messujen avulla, ja siten välillisesti A Oy:n elinkeinotoiminnan edistämiseen.

Hallinto-oikeus oli pitänyt B Oy:n osakkeita A Oy:n elinkeinotoiminnan ulkopuolisin varoina, koska HAO:n mukaan yhtiöiden välillä ei ollut liiketoiminnallista yhteyttä. Tapauksen edettyä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, KHO lähestyi tapusta tutkimalla ensin, ovatko B Oy:n osakkeet kuuluneet A Oy:n elinkeinotoiminnan varoihin ja sen jälkeen tarkastelemalla, ovatko osakkeet nimenomaan yhtiön käyttöomaisuutta. Korkein hallinto-oikeus katsoi EVL 53 §:n 1 ja 2 momentin perusteella, että hyödykkeen lukeminen elinkeinotoiminnan tulolähteeseen ei edellytä sen yksinomaista käyttämistä, vaan olennaista on sen pääasiallinen käyttötarkoitus ja myös välillinen elinkeinotoiminnan edistämisen katsotaan riittäväksi.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että osakkeet olivat pääasiallisesti palvelleet A Oy:n elinkeinotoimintaa välillisesti edistäen, jonka vuoksi ne on luettava yhtiön elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, vaikka toiminnallinen yhteys konsernin tytäryhtiöiden välillä oli loppunut vuoteen 2009, viisi vuotta ennen osakeluovutusta. Toiminnallisen yhteyden lisäksi A Oy:n johtohenkilöt olivat osana B Oy:n hallitusta, jolloin yhtiöiden välillä oli valinnut myös hallinnollinen yhteys. Koska osakeomistusta ei voitu katsoa vaihto-, rahoitus-, tai sijoitusomaisuudeksi, sitä oli pidettävä käyttöomaisuutena. Osakeluovutuksen täyttäessä verovapaan luovutuksen muut edellytykset, yhtiön saama luovutushinta on verovapaata tuloa.

Toiminnallisen yhteyden katkeaminen viiden viimeisen vuoden ajan ei KHO:n mukaan muuttanut osakeomistuksen luonnetta siinä määrin, että osakeomistusta tulisi katsoa elinkeinotoiminnan ulkopuoliseksi. Korkein hallinto-oikeus sen sijaan katsoi ratkaisussa KHO 2010:50, että verovuonna 2005 myydyt B Oy:n ja C Oy:n osakkeet eivät olleet luovutushetkellä A Oy:lle verovapaata

käyttöomaisuusosakkeen luovutusvoittoa. Tapauksessa B Oy ja C Oy olivat olleet kiistatta A Oy:n käyttöomaisuutta vuoteen 1999, jolloin yhtiöiden välinen vuokraussopimus A Oy:n tuotantokoneista loppui. Tämän jälkeen A Oy:n toiminta on muuttunut tuotantokoneiden ja -laitteiden omistamisesta sekä vuokraamisesta arvopapereiden ja osakkeiden myymiseen, sekä osakehuoneistojen vuokraamiseen. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei B Oy:n ja C Oy:n osakkeita voitu pitää luovutushetkellä A Oy:n elinkeinotoimintaan kuuluvina A Oy:n toiminnan muuttumisen vuoksi ja yli viiden vuoden mittaisesta toiminnallisen yhteyden puuttumisesta.

Tapauksessa voidaan nähdä A Oy:n toiminnan luonteen muuttumisen olleen ratkaisevana tekijänä, jolloin osakeluovutusta ei nähty käyttöomaisuutena. Toisaalta kyseinen ratkaisu myös herättää kysymyksiä, kuinka liiketoiminnallinen yhteys määritellään ja kuinka kauan osake luetaan käyttöomaisuudeksi liiketoiminnallisen yhteyden katkettua.⁸⁶ Jälkimmäiseen kysymykseen aiemmin käsitelty ratkaisu KHO 2019:61 vielä hyväksyi viisi vuotta, koska yhtiöiden välillä ilmeni välillistä toiminnallista yhteyttä, jota tuki hallinnollinen yhteys yhtiöiden välillä.

Toiminnallista yhteyttä on käsitelty ratkaisussa KHO 2012:73. Tapauksessa elektroniikan valmistustoimintaa alun perin harjoittanut A Oy oli perustanut vuonna 1999 B Oy:n ja tullut sen osakkaaksi 49 prosentin omistusosuudella. Seuraavien vuosien aikana yhtiö oli siirtänyt B Oy:n käyttöön koneet ja kalustonsa sekä tietotaidon, asiakassopimuksensa ja asiakasrakenteesta, joita vastaan B Oy maksoi osakkuussopimuksen perusteella rojaltituloja A Oy:lle, jotka olivat yhtiölle EVL-tuloa. Samalla A Oy:n toiminta oli muuttunut kiinteistöjen vuokraukseen ja hallintaan, joita katsottiin sen verotuksessa muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi. Osa tästä toiminnasta liittyi B Oy:lle vuokranantajana toimimisena. A Oy:n osakkeenomistaja toimi B Oy:n hallituksen jäsenenä aina sen perustamisesta alkaen vuoteen 2006 asti, jolloin koko B Oy:n osakekanta myytiin ulkopuoliselle sijoittajalle.

---

⁸⁶ Ks. Raitasuo 2011, s. 314.

Tapauksen aiemmassa käsittelyvaiheessa hallinto-oikeus oli katsonut, ettei B Oy:n osakkeita voida katsoa A Oy:n käyttöomaisuudeksi, koska A Oy:n toiminnan muutos liiketoiminnan muutoksen jälkeen ei ollut sellaista elinkeinotoimintaa, mitä B Oy:n osakkeet palvelivat. Myöskään B Oy:ltä saatuja EVL:n mukaan verotettuja rojaltiluloja HAO ei nähnyt ratkaisevassa merkityksessä arvioitaessa osakkeiden verotuksellista asemaa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että tapauksessa mainitut seikat huomioon ottaen A Oy:tä on pidettävä elinkeinotoimintaa harjoittavana yhtiönä. Lisäksi osakeomistuksessa katsottiin olevan riittävä toiminnallinen ja hallinnollinen yhteys, minkä vuoksi KHO kumosi äänin 4-1 hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi voimaan alun perin toimitetun verotuksen, jossa luovutusvoitto katsottiin verovapaaksi käyttöomaisuusosakkeen luovutusvoitoksi. Eri mieltä olleen äänestäjän mukaan A Oy:tä tulisi katsoa EVL-toiminnan ulkopuoliseksi holdingyhtiöksi, koska A Oy:n toimitilavuokraukset ja koneiden sekä kaluston luovuttaminen oli tapahtunut A Oy:n osakkeenomistajan intressissä, ja tällaista yksityishenkilön osakkeiden hallinnoimista ei voida pitää liike- tai ammattitoimintana.

Ratkaisua voi pitää erikoisena, koska tässä tapauksessa omistajayhtiöllä on samankaltaista toiminnan luonteen muuttumista kuin ratkaisussa KHO 2010:50, mutta lopputulos on päinvastainen. Korkein hallinto-oikeus toteaa johtopäätöksessään ilman erityisiä perusteluita, että A Oy:tä on pidettävä elinkeinotoimintaa harjoittavana ja, että B Oy:n osakeomistus muodostaa riittävän toiminnallisen ja hallinnollisen yhteyden. Yhtä suppeasti perusteltu johtopäätös ilmenee tapauksen aiemmassa käsittelyvaiheessa, kun verotuksen oikaisulautakunta hylkäsi verosaajien oikeudenvallontayksikön tekemän oikaisuvaatimuksen. Kenties molempien asiaa hyväksyvien päätökset perustuivat siihen, että yhtiöiden välillä oli toiminnallinen yhteys A Oy:n tuotantolaitteiden ja asiakkaiden takia, ja koska B Oy:n maksamat rojaltilulot olivat A Oy:lle EVL-tuloa verotuksessa.

Ratkaisussa KHO 2010:50 sen sijaan omistajayhtiön toiminnan luonteen muutos ei perustunut mihinkään toimenpiteeseen, jossa oltaisiin siirretty esimerkiksi

tuotantolaitteita tai koneita toiselle yhtiölle, joka jatkaa toiminnan eteenpäin viemistä. Tämä voidaan nähdä suurimmaksi eroavaisuudeksi näiden tapausten kesken, ja miksi lopputulos on erilainen.

Tytäryhtiöomistusten lisäksi yhtiön käyttöomaisuutena voi olla asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita. EVL 53.1 §:n mukaan kiinteistö, jota käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoimintaa välittömästi tai välillisesti edistävään tarkoitukseen, kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Pykälä katsoo tästä esimerkkeinä tehdas-, työpaja-, liike- tai hallintotarkoituksiin taikka henkilökunnan asumis- tai sosiaalitarkoituksiin tarkoitetut kiinteistöt. Saman lakipykälän toinen momentti liittää ensimmäisen momentin määritelmään muut hyödykkeet kuin kiinteistöt. Asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakekanta, joka tukee osakeyhtiön elinkeinotoimintaa pitkäaikaisesti edeltä mainitun tavoin, tulee katsoa EVL 53.2 §:n mukaisesti yhtiön käyttöomaisuudeksi. Säännös on katsottu selventäväksi, jota on sovellettu esimerkiksi osakehuoneistoihin⁸⁷.

Koska asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden liitännäisyys elinkeinotoimintaan perustuu EVL 53.1 §:n määritelmään kiinteistöstä, osakeomistuksen yhteyttä omistajayhtiön elinkeinotoimintaan tulee tarkastella tämän säännöksen perusteella. Säännöksen mukaan kiinteistöä tulee käyttää yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa. Oikeuskirjallisuudessa tätä on tulkittu niin, että vähintään yli puolet kiinteistöstä on elinkeinotoiminnan käytössä, jotta säännöksen määritelmä täytyisi⁸⁸.

Elinkeinotoiminnan ulkopuoliseksi toiminnaksi katsotaan ulkopuoliselle vuokraaminen, jota on katsottu muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi. Jos kiinteistössä ilmenee molempia vuokraustoimia, kuten konserniyhtiölle liiketilan ja yksityishenkilölle asuinhuoneiston vuokrausta, kiinteistön katsotaan siihen

---

⁸⁷ Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 810.

⁸⁸ Rakennuksissa tarkastelu katsotaan lattiapinta-alan mukaisesti, kun taas rakennuksissa, joissa on sekä asuntoja että tehdastiloja, tarkastelu tehdään kuutiotilavuuden mukaisesti. Ks. tarkemmin Andersson – Penttilä 2014, s. 807.

tulolähteeseen, jota toteutetaan kiinteistössä yli puolet. Hetkellinen oman käytön osuuden aleneminen alle puolen ei ole merkinnyt välittömästi tulolähdesiirtoa.⁸⁹

2.2.4.3 Verovapaa käyttöomaisuusosakkeiden luovutus

Aiemmin, aina vuoteen 1993 saakka käyttöomaisuuteen kuuluvat kiinteistöt ja arvopaperit katsottiin verovapaiksi luovutustilanteissa, mikäli kiinteistöjä oltiin omistettu kymmenen vuoden ja arvopapereita viiden vuoden ajan. Vuonna 1992 tehdyn uudistuksen jälkeen myös nämä omaisuuserät katsottiin luovutuksissa täysimääräisesti veronalaisiksi ja vastaavasti poistamattomat hankintamenot kokonaan vähennyskelpoisiksi.⁹⁰

Vuonna 2004 tehty verouudistus uudisti käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoiton verottamista, jota sovelletaan edelleen. Uudistuksessa lisättiin EVL 6.1 §:n 1 kohta käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoittojen verottomuudesta ja sen toteutumisen täyttävistä ehdoista tarkemmin sääntelevä EVL 6 b §.

Käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verovapautteen siirtymisen taustalla oli monen EU-valtion siirtyminen samaan verovapausjärjestelmään, joka toi kiristyvää verokilpailua jäsenvaltioiden välille. Yhtenä perusteluna nähtiin yritysten omistusrakenteiden joustavat muutokset, jotta verotus ei aiheuttaisi esteitä kansainvälisen liiketoiminnan rakennemuutoksilla.⁹¹ Verovapauden rajoittamista ainoastaan käyttöomaisuusosakkeisiin on perusteltu sillä, että nämä osakkeet liittyvät erityisesti yhtiön liiketoimintaan⁹². Osakkeiden luovutusvoittojen verovapaudessa on lisäksi nähty yhteneväisyyksiä yhtiöiden välisten osinkojen verovapautteen. Neutraaliussyistä tytäryhtiöosakkeiden myymistä ei tulisi verottaa, koska silloinkin on kyseessä tytäryhtiön tuottamien voittojen kotiuttaminen, samoin kuin osinkojenkin kohdalla menetellään⁹³.

---

⁸⁹ Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 808.

⁹⁰ Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 153.

⁹¹ Ks. HE 92/2004 vp., s. 28–29.

⁹² Ks. HE 92/2004 vp., s. 32.

⁹³ Ks. Niskakangas 2007, s. 8. ja Andersson – Penttilä 2014, s. 213–214.

Yleensä käyttöomaisuudesta saadut luovutushinnat ovat muiden omaisuuslajien tapaan veronalaista tuloa. Tätä sääntelee EVL 5.1 §:n 1 kohta. Poikkeuksena tähän on EVL 6.1 §:n 1 kohta, jonka mukaan veronalaista tuloa eivät ole muun kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön tai osuuskunnan sekä säästöpankin ja keskinäisen vakuutusyhtiön käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutushinnat, siten kuin EVL 6 b §:ssä säännellään. Tämä säännös määrittelee käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitot lähtökohtaisesti verovapaiksi, kunhan EVL 6 b §:ssä säännellyt ehdot täyttyvät luovutuksessa.

EVL 6.1 §:n 1 kohta määrittelee muun kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön käyttöomaisuusosakeluovutukset pääsääntöisesti verovapaiksi. Rajoitusta pääomasijoitustoiminnalle on perusteltu etenkin toiminnan tarkoituksen eroavaisuudella. Pääomasijoitustoimintaa harjoittavalla osakeyhtiöllä on tavoitteena kasvattaa ostettujen yritysten arvoa ja saada tuottonsa toiminnalleen myytävän arvonnousun muodossa. Tyypillisesti pääomasijoittaja ei saa tuottoa ennen kohdeyhtiöstä irtaantumista. Hallituksen esityksessä käyttöomaisuusosakkeiden verovapaussäännöksen tarkoituksena ei nähty muodostaa verovapautta tietyn toimialan yritystoiminnan tulolle, vaan ensisijaisesti yritysrakenteiden muutosten helpottaminen.⁹⁴ Tämä linjaus voidaan nähdä olennaisimpana perusteluna rajoitukselle. Koska yhtiöiden yritystoiminta on elinkeinotoiminnassa pääsääntöisesti veronalaista, neutraalin verokohtelun kannalta on perusteltua rajoittaa pääomasijoitustoimintaa harjoittavat osakeyhtiöt käyttöomaisuusosakkeiden verovapaudesta, jotta heidän harjoittava yritystoiminta ei saisi veroetua.

Pääomasijoitustoiminnan käsitettä ei ole määritelty EVL:ssä. Käsitteen määrittelyminen ja tulkitseminen on pohjautunut hallituksen esityksen lisäksi valtiovarainvaliokunnan mietintöön (VaVM 12/2004 vp.). Mietinnön mukaan pääomasijoitustoiminnan tyypillisiä tunnusmerkkejä ovat:

---

⁹⁴ Ks. HE 92/2004 vp., s. 34–35.

- ammattilaiset pääomasijoitusorganisaatiot, jotka sijoittavat yleensä varajaan julkisesti noteeraamattomiin yrityksiin, ja lisäksi etsivät, rahoittavat ja edistävät korkeiden tuotto-odotusten riskihankkeita
- toiminnan tarkoituksena on kehittää kohdeyhtiön toiminta ja edistää sen arvonnousua
- omistajuus ei ole pysyvää, vaan pyrkimys on irtaantua ennalta sovitun määräajan kuluessa. Lisäksi omistukset ovat tyypillisesti vähemmistö-osuuksia yrityksen pääomasta
- sijoitukselle ei saada yleensä tuottoa ennen realisointia, vaan tuotto perustuu arvonnousuun ja sen realisointiin osakeluovutuksena⁹⁵

Pääomasijoitustoimintaan liittyvät osakeomistukset sopivat valtiovarainministeriön mukaan huonosti käyttöomaisuuden määritelmään. Osakeomistukset muistuttavat luonteeltaan vaihto-omaisuutta, koska tuotto perustuu arvonnousuun, ja jonka vuoksi sijoitukset on tarkoitettu luovutettaviksi. Käyttöomaisuusosakkeiden verovapautta ei voida nähdä soveltuvan tällaiseen omaisuuteen. Jos tällaista toimintaa harjoittavilla yhtiöillä on muuta elinkeinotoimintaa, niin tätä toimintaa tukevat käyttöomaisuusosakeomistukset käsiteltäisiin verovapauden säännön mukaisesti.⁹⁶ Lainsäädännön sanamuoto ja hallituksen teksti viittaavat siihen, että pääomasijoitusosakeyhtiö on jätetty kokonaan verovapauden ulkopuolelle. EVL 6.1 §:n 1 kohta rajaa verovapaudesta pois pääomasijoitustoimintaa harjoittavat osakeyhtiöt, joten verovapaus ei koskisi myöskään sellaisia osakeomistuksia, joilla ei ole liittymää pääomasijoitustoimintaan.⁹⁷ Tästä ristiriidasta huolimatta Verohallinto on ohjeessaan⁹⁸ huomionnut valiokunnan mietinnön kannan. Voidaan siis nähdä, että verotuskäytännössä pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön muuta elinkeinotoimintaa tukevat käyttöomaisuusosakkeet soveltuvat verovapauteen.

---

⁹⁵ Ks. VaVM 12/2004 vp., s. 8. Samoja tunnusmerkkejä on sovellettu myös Verohallinnon ohjeessa ”Pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön verotus” Drno A32/200/2017 kohdassa 3. Pääomasijoitustoiminnan käsitteen määrittelyn perusteet.

⁹⁶ Ks. VaVM 12/2004 vp., s. 8.

⁹⁷ Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 223.

⁹⁸ Ks. tarkemmin Verohallinnon ohje ” Pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön verotus” Drno A32/200/2017, 3.5 Muut tulkintaa ohjaavat kannanotot lain esitöissä.

Oikeuskäytännössä pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön osakeluovutuksia on pohdittu esimerkiksi ratkaisussa KVL 26/2005. Tapauksessa A Oy oli teknologiakeskus, jonka toimintaan kuului muun muassa yrityskehitys ja alkavien yritysten rahoitusjärjestelyiden avustaminen. Yhtiö oli tehnyt oman pääoman mukaisia sijoituksia noteeraamattomiin teknologiayhtiöihin. A Oy:n omistusosuudet vaihtelivat alle kolmesta noin kolmeenkymmeneen prosenttiin. Sijoitukset olivat tarkoitukseltaan määräaikaista ja A Oy odotti saavansa osakesijoituksistaan tuoton myymällä osakkeet arvonnousun jälkeen. A Oy katsottiin EVL 6.1 §:n 1 kohdan mukaiseksi pääomasijoitustoimintaa harjoittavaksi osakeyhtiöksi, jolle osakkeiden luovutushinnat olivat elinkeinotoiminnan veronalaista tuloa ja niiden hankintamenot vähennyskelpoista meno. Korkein hallinto-oikeus ei tehnyt muutosta KVL:n ratkaisuun⁹⁹. KVL:n ratkaisu perustui hyvin suurelta osin pääomasijoitustoiminnan tunnusmerkkeihin, joiden täytyessä osakeluovutuksia oli varsin kiistatonta katsoa veronalaisiksi. Osassa oikeuskäytäntöä tulkinnat on tehty vielä suoremmin¹⁰⁰.

EVL 6 b.1 §:n mukaan EVL 6.1 §:n 1 kohdan mukaisen yhtiön käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinta ei ole veronalaista tuloa. Osakkeiden hankintameno ei ole vähennyskelpoinen meno, jos osakkeet ovat verovapaasti luovutettavia. Osakkeet ovat verovapaasti luovutettavia, jos kaikki EVL 6 b.2 §:n 1–3 kohtien ehdot täyttyvät:

- verovelvollinen on omistanut yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ajankaksona, joka on päättynyt enintään vuotta ennen luovutusta, vähintään kymmenen prosentin verran luovutettavan yhtiön osakepääomasta ja luovutetut osakkeet kuuluvat näin omistettuihin osakkeisiin
- luovutuksen kohteena oleva yhtiö ei ole kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiö taikka osakeyhtiö, jonka toiminta tosiasiallisesti käsittää pääasiallisesti kiinteistöjen omistamista tai hallintaa, ja

---

⁹⁹ KHO 2005 T 3776.

¹⁰⁰ KHO 2009 T 1619 ratkaisussa osakeomistus katsottiin veronlaiseksi, koska osakeyhtiö harjoitti pääomasijoitustoimintaa ja se luovutti käyttöomaisuuteensa kuuluvat osakkeet.

- luovutuksen kohteena oleva yhtiö on kotimainen tai Euroopan unionin emo-tytäryhtiöistä sovellettavan direktiivin mukainen yhtiö, taikka yhtiön asuinvaltion ja Suomen välillä on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus, jota sovelletaan yhtiön jakamaan osinkoon

Säännöksen kohtia käsitellään tarkemmin paitsi kolmatta kohtaa. Tarkastelusta rajataan pois ulkomaisten yhtiöomistusten luovutustilanteet tutkielman rajauksen ja mielekkyyden vuoksi. Tämän vuoksi kolmannelta kohdalta tutkielman tarkasteluksi riittää, että luovutuksen kohteena on suomalainen yhtiö.

Vähintään kymmenen prosentin omistusosuutta on perusteltu suorasijoitusosinkojen, osakeyhtiölain vähemmistösuojan sekä tuloverolaissa määritellyn sukupolvenvaihdoshuojennuksen määritelmillä, jotka myös sisältävät vähintään kymmenen prosentin omistusosuuden. Lisäksi osakeomistuksen ratkaiseva tekijä on omistusosuus eikä rajan ylittävä äänivaltaosuus, mitä tulee tarkastella verovelvolliskohtaisesti eikä konsernikohtaisesti.¹⁰¹ Osakeluovutusten verovapauden rajoittaminen suorasijoitusosakkeisiin ja emo-tytäryhtiödirektiivin määritelmään suorasijoitusosakkeiden kymmenen prosentin omistusosuudesta on linjassa eurooppavero-oikeuteen.¹⁰²

Osakeomistuksen omistusaika ja -osuus kulkevat käsi kädessä verovapauden määrittelyssä. Pelkkä omistusosuusraja aiheuttaisi sen, että lyhytaikaiset osakeomistukset olisivat verovapaita. Tämä voisi johtaa perusteettomaan verosuunnitteluun¹⁰³. Pääsääntönä on, että osakeomistus on vähintään kymmenen prosentin verran luovutettavan yhtiön osakepääomasta ja sitä on omistettu vähintään vuoden ajan. Verovapaus ei edellytä, että juuri luovutettavat osakkeet muodostavat vähintään kymmenen prosentin osakeosuutta kohdeyhtiön osakepääomasta, vaan että kysymyksessä olevat osakkeet on omistettu yli vuoden ja ne sisältyvät

---

¹⁰¹ Ks. HE 92/2004 vp., s. 33.

¹⁰² Ks. Jussila 2004, s. 186–187.

¹⁰³ Ks. HE 92/2004 vp., s. 33.

yli kymmenen prosentin omistusosuuteen¹⁰⁴. Yhtiö voi toisin sanoen myydä osakeomistuksensa osissa verovapaasti. Esimerkiksi yhtiö voi myydä yli vuoden ajan omistamasta 45 prosentin omistusosuudesta kahdeksan prosentin verran osakkeita verovapaasti.

Verovapaus koskee luovutuksia, joissa ensimmäisen luovutuksen jälkeen myydään jäljellä olevat, alle kymmenen prosentin omistusosuuden osakkeet. Jos ensimmäisen osakeluovutuksen jälkeen omistusosuus kohdeyhtiöstä laskee alle kymmenen prosentin, jäljelle jääneet osakkeet ovat vielä vuoden ajan verovapaasti luovutettavissa.¹⁰⁵ Yli vuoden kuluttua ensimmäisestä osakeluovutuksesta jäljelle jäävä omistusosuus, joka on alle kymmenen prosenttia, on veronlaista luovutusvoittoa.

Osakeomistuksen yli vuoden pituisen aikarajan määrittelyyn sovelletaan EVL 14.3 §:n FIFO-periaatetta, varsinkin kun myydään eri aikoina hankittuja osakkeita. Osakkeiden saantoa taikka luovutusta ei määritellä laissa tai sen esitöissä tarkemmin. Täten sovellettavaksi tulee EVL 19 §:n suoriteperiaate, jossa saannon tai luovutuksen ajankohdaksi katsotaan luovutussopimuksen tekemishetki.¹⁰⁶

Osakeluovutusta voi edeltää yritysjärjestely. Sulautumisessa ja jakautumisessa saatujen osakkeiden omistusajat lasketaan omaisuuden saannosta ennen yritysjärjestelyä. Edellytyksenä on, että yritysjärjestelyiden lainkohtien (EVL 52 a-c §) edellytykset täyttyvät. Liiketoimintasiirron (EVL 52 d §) ja purkautumistilanteessa (EVL 51 d §) yhteydessä saatujen osakkeiden omistusaika lasketaan järjestelyssä tapahtuneesta saannosta. Sama tulkinta koskee osakevaihdon

---

¹⁰⁴ Ks. HE 92/2004 vp., s. 33. Yhtiö on esimerkiksi omistanut 20 prosenttia osakkeista yli vuoden ajan, ja hankkii myöhemmin viisi prosenttia lisää ja myy koko osakeomistuksen ennen kuin viimeistä osakeomistusta on omistettu yli vuoden ajan. Verovapaus ei sovellu viimeisimpään osakeomistukseen, vaikka yhtiö on myynyt 25 prosentin käyttöomaisuusosuuden.

¹⁰⁵ Ks. HE 92/2004 vp., s. 34 sekä Andersson – Penttilä 2014, s. 234. ja Verohallinto 2016, 5.1 Vähimmäisomistusosuus ja –aika.

¹⁰⁶ Ks. Jussila 2004, s. 188.

(EVL 52 f §) yhteydessä saamia osakkeita. Omistusaika lasketaan siitä, kun osakevaihto on tehty.¹⁰⁷

Verovapaisiin käyttöomaisuusosakkeisiin luovutuksiin ei lueta asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita, vaikka ne olisivat luonteeltaan omistajayhtiön käyttöomaisuutta. Sama koskee osakeyhtiötä, joiden toiminta tosiasiallisesti käsittää pääasiallisesti kiinteistöjen omistamista ja hallintaa. Tämä voidaan nähdä verosuunnittelukeinon estämisenä. Näin estetään, ettei kiinteistöomistuksia siirretä toiseen osakeyhtiöön, jonka osakkeet katsotaan omistajayhtiön käyttöomaisuudeksi, jotka voitaisiin luovuttaa verovapaasti. Säännös ei toteuta, että omistukset huoneisto- ja kiinteistöosakkeista joko välittömästi tai välillisesti eivät olisi käyttöomaisuutta, mutta se kieltää niiden verovapauden. Jos verovapaus koskisi tällaisia osakkeita, se johtaisi kiinteistöluovutusten verovapauteen¹⁰⁸.

Yhtiön kiinteistötoiminta ja sen pääasiallinen toiminta joudutaan arvioimaan kokonaisuutena, jos luovutuksen kohteena oleva yhtiö ei ole asunto- tai kiinteistöosakeyhtiö. Arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon kiinteistötoiminnan varat ja tulot yhtiön kokonaistoiminnassa¹⁰⁹. Tämä on verrattavissa tuloverolain 10 §:n 10 kohtaan, jossa muu osakeyhtiö, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu kiinteistöistä, rinnastetaan asunto-osakeyhtiöön. Liiketoiminnassa käytettävien käyttöomaisuuskiinteistöjen omistaminen ei tule olla este yhtiön muiden käyttöomaisuusosakkeiden verovapaudelle, minkä vuoksi laissa puhutaan pääasiallisesta kiinteistöjen omistamisesta ja hallinnasta.¹¹⁰

Edellä käsiteltävien ehtojen täytyessä EVL 6 b.2 §:ssä, osakkeiden luovutusvoitto on verovapaa. EVL 6 b.3:n mukaan verovapaasti luovutettavien osakkeiden luovutushinta on kuitenkin veronalaista siltä osin kuin luovutushinnan ja poistamattoman hankintamenoerotus aiheutuu EVL 42.1 §:n tarkoitetusta hankintamenoerosta tehdystä poistosta. Säännös koskee ennen vuotta 2004 tehtyjen poistojen

---

¹⁰⁷ Ks. Verohallinto 2016 5.2 Osakeluovutuksen ajankohta ja 5.3 Omistusaika eräissä yritysjärjestelyissä.

¹⁰⁸ Ks. HE 92/2004 vp., s. 34.

¹⁰⁹ Ks. HE 92/2004 vp., s. 63.

¹¹⁰ Ks. HE 92/2004 vp., s. 34.

palautuksia, koska käyttöomaisuusosakkeista pystyttiin aiemmin vähentämään poistoja EVL 42.1 §:n mukaisesti. Muita säännöksen mukaisia veronalaisia oikaisuja ovat mahdolliset investointi-, siirtymä- tai jälleenhankintavaraukset sekä EVL 8.1 §:n 2 kohdan mukaiset avustukset. Luovutushinta on siltä osin veronalaista, jos konsernin sisäisessä osakekaupassa on realisoitunut vähennyskelpoisia luovutustappioita. EVL 6 b.3 §:n oikaisuerille ei ole aikarajaa, joten säännös voi realisoida hyvinkin vanhoja oikaisueriä¹¹¹.

2.2.4.4 Veronalaiset luovutusvoitot ja vähennyskelpoiset luovutustappiot

Käyttöomaisuusosakkeiden luovutus on veronalaista, kun se ei täytä EVL 6 b §:n säännöksiä verovapaudesta. Verosymmetrian kannalta on perusteltua, että muiden kuin verovapaasti luovutettavien osakkeiden luovutustappiot ja hankintameno ovat vähennyskelpoisia, koska verovapaasti luovutettavien osakkeiden hankintameno ja luovutustappiot eivät ole vähennyskelpoisia.

Rakenteellisesti tämä on nähty osin ongelmallisena, koska se voi johtaa verosuunnitteluun konsernin sisällä. Omistukset voidaan hajauttaa yli ja alle kymmenen prosentin sekä yli ja alle vuoden omistusaajan. Hallituksen esityksessä katsottiin, että järjestelmän vakauden vuoksi luovutustappioiden vähennyskelpoisuutta tulisi rajoittaa pelkästään veronalaisten osakkeiden luovutusvoittoihin, vaikka tällaiseen menettelyyn voitaisiin puuttua veron kiertämistä koskevan säännöksen perusteella.¹¹² Tämän seurauksena on säädetty EVL 6 b 4-5 §.

Rajoitukset koskevat niitä yhteisömuotoja, jolle luovutusvoitot voivat olla EVL 6.1 §:n 1 kohdan perusteella verovapaita. Tämän vuoksi rajoitetut käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappiot eivät koske pääomasijoitustoimintaa harjoittavia osakeyhtiöitä. Ne saavat vähentää tappiolliset käyttöomaisuusosakeluovutukset veronalaisesta elinkeinotulostaan.¹¹³

---

¹¹¹ Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 236.

¹¹² Ks. HE 92/2004. vp., s. 35. Katso myös alaviite 115.

¹¹³ Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 239.

EVL 42 §:n 2 momentin mukaan muiden kuin verovapaasti luovutettavien osakkeiden hankintameno on EVL 6 b §:n 4-6 momentin luovutustappiota koskevien säännösten mukaisesti vähennyskelpoinen, kun osakkeet on luovutettu. EVL 6 b.4 §:ssä muiden kuin verovapaasti luovutettavien osakkeiden luovutuksesta syntynyt tappio on vähennyskelpoinen ainoastaan veronalaisista käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitoista verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuonna¹¹⁴. Alun perin säännös liittyi vähennyskelpoisuuden koskevan osakkeiden luovutuksesta saatuihin veronalaisiin voittoihin¹¹⁵.

Säännös ei koske EVL 6 b.2 §:ssä tarkoitettujen yhtiöiden osakkeista luovutuksesta syntyneiden tappioiden vähentämistä. Käyttöomaisuuteen katsottavat asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeet ovat veronalaisia luovutusvoitoltaan ja luovutustappiot ovat suoraan vähennyskelpoisia yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksesta. Kiinteistöosakkeiden luovutusvoittoverotus noudattaa puhdasta symmetriaperiaatetta, ja se on katsottu rinnastuvan vaihto-, sijoitus- ja rahoitusomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutusten verokohteluun¹¹⁶.

Verovelvolliselle voi olla saman verovuoden aikana muodostunut käyttöomaisuusosakkeista tappiota ja voittoja ja lisäksi sillä on aikaisempina vuosina syntyneitä vielä vähentämättä olevia tappioita. Säännös ei ota kantaa tappioiden vähennysjärjestykseen. Ratkaisussa KHO 2013:45 katsottiin, että yhtiön verovuoden 2006 veronalaisista käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitoista tuli vähentää ensin verovuoden 2005 käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappiot ja sen jälkeen verovuoden 2006 luovutustappioita. Vanhimmat luovutustappiot vähennetään ensin.

---

¹¹⁴ Viiden vuoden aikarajaa on Valtiovarainministeriön mietinnössä pidetty hyväksyttävänä, koska portfoliosijoituksista kertyy luovutusvoittoja. Ks. VaVM 12/2004 vp., s. 9.

¹¹⁵ Lainmuutoksella 1077/2008 säännöstä selkeytettiin siten, että siinä nimenomaan lausutaan tappioiden vähennyskelpoisuus ainoastaan veronalaisista käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitoista, eikä esimerkiksi vaihto-omaisuusosakkeiden luovutusvoitoista. Ks. Andersson – Penttilä 2014, s. 240. Alun tulkinnanvaraisuudesta kertoo esimerkiksi se, että silloin on tulkittu (Jussila 2004, s. 208–209.), ettei vähennyskelpoisuutta rajoitettu pelkästään käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoittoihin.

¹¹⁶ Ks. Jussila 2004, s. 212.

EVL 6 b.5 §:ssä säännellään luovutustappion määrän oikaisemisesta. Jos verovelvollinen ei ole omistanut luovutettuja osakkeita vähintään vuoden ajan, vähennyskelpoisesta luovutusvoitosta vähennetään omistusaikana saatu osinko, konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa tarkoitettu konserniavustus tai niihin verrattavissa oleva erä, joka on vähentänyt yhtiön varallisuutta. Tällä ehkäistään vähennyskelpoisen luovutustappion määrän kasvattamista, koska varojen jako joko osingon tai konserniavustuksen muodossa pienentää luovutettavan yhtiön varallisuutta, joka vuorostaan suurentaa luovutustappiota. Oikaisusäänös koskee vain alle vuoden pituisia tappiollisia omistuksia eikä alle kymmenen prosentin omistuksia. Osakkaalla ei ole samoja mahdollisuuksia vaikuttaa luovutustappion suuruuteen, kun luovutustappio on vähennyskelpoinen alle kymmenen prosentin omistusosuuden seurauksena.¹¹⁷

2.3 Muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvat osakeomistukset

Verovuoteen 2019 saakka yhteisöjen tulolähdejako muodostui elinkeinotoiminnan ja maatalouden toiminnan lisäksi muun toiminnan tulolähteestä. Muun toiminnan tulolähteen soveltamisala muodostuu tuloverolain 2 §:stä, jonka mukaan elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloksien laskemisesta säädetään erikseen. Tämä määrittelee ”negatiivisesti” muun toiminnan tulolähteen soveltamisalan. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden toiminnan ulkopuolinen toiminta on katsottava muun toiminnan tulolähteen soveltamisalaan kuuluvaksi, joka lasketaan tuloverolain säännösten mukaisesti.¹¹⁸

Yhtiön tulos lasketaan tulolähdekohtaisesti, ja yhtiön tulee maksaa yhteisöveroa kunkin tulolähteen veronalaisesta tuloksesta. Verovuoteen 2019 saakka sovellettavan tulolähdejaon merkittävimmäksi ongelmaksi on nähty tappiotasauksen tulolähdekohtaisuus. Tulolähteen tappiota ei ole voitu vähentää toisen tulolähteen voitosta. Tämä on voinut johtaa tilanteisiin, joissa yhtiön on pitänyt maksaa

---

¹¹⁷ Ks. HE 92/2004 vp., s. 35.

¹¹⁸ Ks. Mattila 2009, s. 136–137.

yhteisöveroa, vaikka se on tosiasiaassa tehnyt tappiota.¹¹⁹ TVL 119 ja 120 §:ssä on säännelty, että kunkin tulolähteen tappiot vähennetään saman tulolähteen sisällä seuraavan kymmenen vuoden aikana syntyvän tulon mukaan. Muun toiminnan tulolähde eroaa jaksotukseltaan muista tulolähteistä, koska siinä tulot ja menot jaksotetaan TVL 110 ja 113 §:n mukaan siihen verovuoteen, jolloin maksu on tehty. Luovutuksissa sen sijaan noudatetaan suoriteperusteen mukaista määritelmää, eli milloin luovutus on tapahtunut (TVL 110.2 §). Toisaalta TVL 116 § sääntelee, että kirjanpitovelvollisen, kuten osakeyhtiön, tulee jaksottaa tulonsa ja menonsa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaan suoriteperusteisesti.

Osakeomistuksia on katsottu kuuluvan muun toiminnan tulolähteeseen, jos omistukset eivät tue yhtiön elinkeinotoimintaa. Tämän pääsäännön perusteella tarkastelua voi tehdä myös omaisuuslajeittain: jos osakeomistus ei kuulu mihinkään EVL:n omaisuuslajiin, se tulee katsoa muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi. Tulolähteiden väliset rajavedot ovat olleet pääosin selkeitä, mutta tietyiltä osin tulkinnanvaraisuutta on ilmaantunut, kuten kiinteistöjen ja osakehuoneistojen omistaminen, arvopaperikauppa ja pitkäaikaiset sijoitukset. Monet näistä tulkinnanvaraisuuksista ilmaantuvat osakeomistuksen muodossa.

Kiinteistöissä ja osakehuoneistoissa rajaveto on varsin yksiselitteinen. Jos kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiön osakkeet eivät ole tukeneet yhtiön elinkeinotoimintaa EVL 53 §:n mukaisesti, ne on katsottava muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi. Tyypillisin esimerkki tästä on asuinhuoneistojen vuokraustoiminta, joka verotetaan tuloverolain mukaisesti. Vaikka tällainen passiivinen vuokraustoiminta on ollut laajamittaista, se on katsottu elinkeinotoiminnan ulkopuoliseksi¹²⁰. Ulkopuolisen vuokraustoiminnan alaiset kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiön osakkeet ovat myös luovutustilanteessa katsottu elinkeinotoiminnan ulkopuoliseksi omaisuudeksi.

---

¹¹⁹ Ks. Nykänen 2019, s. 136. ja Mattila 2009, s. 140.

¹²⁰ Ratkaisussa KHO 1988 B 509 yhtiö omisti ja vuokrasi yli 360 miljoonan markan hankintahinnan verran huoneistoja saaden nettovuokratuloa 33 miljoonaa markkaa. KHO katsoi vuokraustoiminnan elinkeinotoiminnan ulkopuoliseksi.

Arvopaperikaupassa rajaveto pohjautuu erityisesti vaihto-omaisuuteen. Kuten edeltä asiaa on käsitelty, yhteisöjen arvopaperikauppaa on lähtökohtaisesti pidettävä elinkeinotoimintana, jolloin osakeomistukset on katsottava vaihto-omaisuudeksi. Mikäli omistukset ovat tarkoitukseltaan passiivisia, joita omistetaan pitkään eikä niillä käydä kuin yksittäisiä kauppia, arvopaperit voidaan lukea muun toiminnan tulolähteeseen¹²¹.

Pitkäaikaisissa sijoituksissa rajaveto on erityiseksi käyttöomaisuuden kanssa, koska siihen katsottavat osakeomistukset ovat pääsääntöisesti verovapaita. Tällöin tulkinta perustuu erityisesti siihen, ovatko osakkeet osana liiketoimintaa ja toiminnallisessa sekä hallinnollisessa yhteydessä omistajayhtiöön.

Ratkaisussa KHO 2012:74, A Oy oli verovuonna 2007 myynyt omistamansa yli 12 prosentin osuuden C Oy:n osakkeista ja oli katsonut luovutuksen verotuksessaan verovapaaksi käyttöomaisuusosakkeiden luovutukseksi. A Oy:n pääosakas oli toiminut C Oy:n konsulttina ja hallituksen jäsenenä. A Oy:n toiminta oli muodostunut C Oy:ltä saaduista 8000 euron konsulttipalkkioista ja kahdesta, yhteensä 325 000 euron suuruudesta, pörssikaupasta¹²². Korkein hallinto-oikeus katsoi ilmeiseksi, ettei luovutetut osakkeet liittyneet A Oy:n harjoittamaan arvopaperikauppaan. Pääosakkaan jäsenyys myydyin yhtiön hallituksessa tai konsulttina toimiminen ei myöskään osoittanut sellaista toiminnallista yhteyttä, että osakkeita tulisi pitää myyjäyhtiön käyttöomaisuutena.

Käyttöomaisuusosakkeiden verovapautta lukuun ottamatta osakkeiden luovutusvoittoverotuksessa ei ole tulolähteiden välillä eroavaisuutta. Luovutuksissa on laaja tulo- ja menokäsite sekä EVL:ssä (EVL 5 ja 8 §) että TVL:ssä (TVL 45 ja 46 §). Tuloverolaissa ei määritellä EVL:n tavoin erikseen luovutushintaa veronalaiseksi ja luovutettavan omaisuuden hankintamenoja vähennyskelpoiseksi, vaan TVL 45 § määrittelee veronalaiseksi luovutusvoiton, jonka TVL 46 §:n

---

¹²¹ Ks. Verohallinto 2015, 4. Yhteisön tai yhtiön harjoittama arvopaperikauppa.

¹²² Tapauksen aiemmassa käsittelyvaiheessa verotuksen oikaisulautu katsoi kyseisen arvopaperikaupan elinkeinotoimintaan kuuluvaksi.

määrittelee luovutushinnan ja omaisuuden poistamattoman hankintamenon ja voiton hankkimisesta olleiden menojen erotukseksi.

Tappiollisissa luovutuksissa eroavaisuutta on olemassa. EVL:ssä luovutustappiot ovat pääsääntöisesti vähennyskelpoisia tulolähteen tuloksesta. Poikkeuksena tähän ovat edeltä käsitellyt käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappiot, jotka ovat joko kokonaan vähennyskelvottomia tai rajoitetusti vähennyskelpoisia veronalaisista käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitoista. Muun toiminnan tulolähteessä osakkeiden luovutustappiot ovat olleet selkeästi rajoitetumpaa kuin elinkeinotoiminnan verotuksessa¹²³. TVL 50 §:n mukaan omaisuudesta syntynyt luovutustappiot vähennetään omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuotena. Luovutustappioiden vähennysoikeus oli alun perin verovuosi ja kolme sitä seuraavaa vuotta, mutta sitä laajennettiin, jotta tappioiden vanhentuminen vähenisi¹²⁴. Muutoksessa myös laajennettiin luovutustappioiden vähennysoikeutta luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesän verotuksessa pääomatuloista, mutta yhteisöille vähennysoikeutta ei laajennettu muun toiminnan tulolähteen tulokseen.

Lain sanamuoto ei ota kantaa tilanteisiin, missä järjestyksessä tappiot vähennetään, mikäli verovuonna on muodostunut luovutusvoittoa ja – tappiota, joiden lisäksi on aiemmin vahvistettuja tappioita. Ratkaisussa KHO 2007:54 katsottiin, että verovuoden TVL-luovutusvoitoista vähennetään ensiksi aiemmin vahvistetut tappiot ja sitten vasta verovuoden luovutustappiot.

Tulolähdekohtaisuuden lisäksi TVL-luovutustappioiden vähennyskelpoisuus pelkäästään veronalaisista luovutusvoitoista saattoi pahimmallaan johtaa siihen, että tappiota tehnyt yhtiö joutui maksamaan veroa voitollisesta muun toiminnan tulolähteen toiminnasta, kuten vuokraustoiminnasta, vaikka sillä olisi samana verovuotena ollut tappiollinen elinkeinotoiminnan tulolähde ja muun toiminnan tulolähteeseen kuuluva luovutustappio.

---

¹²³ Ks. Mattila 2009, s. 140–141. Hän katsoo myös, ettei vähennyskelpoisuuden rajoitukset vastaa tämän päivän vaatimuksia., s. 144.

¹²⁴ Lainmuutos 1546/2015.

3 TULOLÄHDEJAON UUDISTUMINEN

3.1 Uudistettu yhteisöjen tulolähdejaottelu

Lähivuosina tulolähdejaottelulle on syntynyt tutkijoiden keskuudessa kritiikkiä etenkin osakeyhtiöiden kannalta katsottuna. Tulolähdejako on perustunut silloisen verojärjestelmän tarpeisiin ja niiden rakenteisiin, mutta ajan saatossa näiden olemassaololle ei ole enää erityistä tarvetta¹²⁵. Verotettavan tulon laskeminen ei eroa merkittävästi tulolähteiden kesken, mutta mikäli yhtiöllä on toisen tulolähteen tulos voitollinen ja toisen tappiollinen, tilanne on yhtiölle tuskallinen¹²⁶.

Tulolähdejakoon on esitetty aikaisemmin uudistamista. Tulolähdekohtaiset tappiotasaukset ovat olleet erityisesti asiaa nostattavana tekijänä, tulisiko yhteisöjen tulolähdejako poistaa tai ainakin lieventää. Lisäksi tulo- ja menoerien kohdistaminen oikeaan tulolähteeseen ei ole yhteisöjen verotuksessa yhtä tarpeellista kuin henkilöyhtiöiden ja yksityisten elinkeinoharjoittajien suhteen.¹²⁷

Vuonna 2016 käynnistettiin lainvalmisteluhanke tulolähdejaon poistamiseksi yhteisöiltä ja vuonna 2018 annettiin hallituksen esitys (257/2018 vp) tulolähdejaon muuttamisesta, jonka eduskunta hyväksyi sellaisenaan. Esityksessä todetaan, että vuosien saatossa tulolähdejaon merkitys on muuttunut. Tulolähdejaon merkittävämmäksi eroksi on jäänyt vahvistetun tappion vähennyskelpoisuus vain tappiota synnyttäneessä tulolähteessä, kun samalla elinkeinotoiminnan ja tuloverolain laskentasääntöjen erot ovat kaventuneet. Lisäksi käyttöomaisuusosakkeiden luovutusverotuksen muutokset ovat korostaneet tulolähteiden välisiä tulkintakysymyksiä. Tulkintakysymykset ja oikeusriidat ovat myös johtaneet puutteellisiin veroilmoituksiin, etenkin käyttöomaisuus- ja muissa osakeomistuksissa, jotka

---

¹²⁵ Ks. Nykänen 2019, s. 135.

¹²⁶ Ks. Mattila 2009, s. 143.

¹²⁷ Ks. VM 2002, s. 136.

ovat lisänneet yleisesti hallinnollista taakkaa.¹²⁸ Tulolähdejaon poistamisella on arvioitu olevan noin 11 miljoonan euron vaikutus verovuoden yhteisöveron määrään, mitä on pidetty melko vähäisenä fiskaalisesti¹²⁹. Yksittäisen yrityksen kannalta tappiotasauksen laajentuminen sen sijaan voi olla hyvinkin merkittävä.

Esityksen päätavoite oli muuttaa yhteisöverotus muotoon, missä yhteisön toiminta ja tulot kuuluvat pääsääntöisesti elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Erilaisia toteuttamistapoja tähän oli useita. Yhtenä vaihtoehtona nähtiin omaisuuslajimäärittelyn uudistaminen, esimerkiksi käyttö- ja rahoitusomaisuuteen, jotta niihin voitaisiin lukea muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvia omaisuuseriä. Tämä olisi tuonut suurimman osan yrityksen toiminnasta elinkeinoverolain soveltamispiiriin, mutta ei välttämättä olisi ratkaissut tulolähdejaon perusongelmia. Toisena vaihtoehtona oli laajentaa yhteisön kaikki toiminta elinkeinotoiminnaksi, mutta tämä olisi aiheuttaisi epäselvyyttä tilanteisiin, joissa elinkeinotoimintaan olisi viitattu muualla verolainsäädännössä.¹³⁰

Tulolähdejaon uudistamisen toteutustapa perustuu lisättyihin säännöksiin EVL 1.2 ja 2.2 §. EVL 1.2 §:ssä muun yhteisön kuin julkisyhteisön tai muun TVL 21, 21 a ja 21 b §:ssä tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön¹³¹, ulkomaisen kuolinpesän, TVL 22 §:n yleishyödyllisen yhteisön sekä asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitetun asunto-osakeyhtiön, kiinteistöosakeyhtiön ja asunto-osakeyhtiöön verrattavissa olevan osuuskunnan, harjoittamaa maatalouden ulkopuolista toimintaa sovelletaan EVL:ssä elinkeinotoiminnasta. Säännös EVL 2.2 § määrittelee EVL 1.2 §:ssä tarkoitetun yhteisön harjoittaman toiminnan elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Säännöksillä laajennetaan elinkeinoverolain soveltamista sellaisten yhteisöjen harjoittamaan toimintaan, joka on aiemmin katsottu muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi. EVL 1.2 § ei laajenna elinkeinotoiminnan liike- ja ammattitoiminnan määritelmää, vaan se ainoastaan liittää muun toiminnan tulolähteen

---

¹²⁸ Ks. HE 257/2018 vp., s. 16–17.

¹²⁹ Ks. HE 257/2018 vp., s. 31.

¹³⁰ Ks. HE 257/2018 vp., s. 18–20.

¹³¹ Esimerkiksi valtio, kunta, kirkko, yliopisto, ammattikorkeakouluosakeyhtiö.

osaksi elinkeinotoiminnan tulolähdettä, jotta yhteisön tulos voidaan laskea pääsääntöisesti yhdellä tulolähteellä.

EVL 1.2 §:n yhteisöllä tarkoitetaan lähinnä osakeyhtiötä, osuuskuntaa, säästöpankkia ja keskinäistä vakuutusyhtiötä. Rajaus soveltamisalan ulkopuolelle olevista yhteisöistä perustuu EVL 1.1 §:n elinkeinotoiminnan käsitteeseen, koska nämä yhteisöt eivät lähtökohtaisesti harjoita elinkeinotoimintaa. Jos yhteisö harjoittaa elinkeinotoimintaa, siihen sovelletaan siltä osin elinkeinoverolakia.¹³²

3.2 Muu omaisuuden omaisuuslaji

Tulolähdejaon uudistumisen myötä osakeyhtiön kaikki toiminta ja varallisuus sisältyvät elinkeinotulolähteeseen maataloutta lukuun ottamatta. Tämän takia osakeyhtiöllä saattaa olla tietyiltä osin tai jopa kokonaan sellaista omaisuutta, joka ei käyttötarkoitukseltaan kuulu mihinkään EVL:n omaisuuslajiin, koska omaisuus ei tue yhtiön elinkeinotoimintaa. Tätä varten on luotava uusi omaisuuslaji.¹³³

EVL 12 a § määrittelee elinkeinotoiminnan tulolähteeseen yhden omaisuuslajin lisää: muun omaisuuden omaisuuslajin. Säännöksen mukaan muuta omaisuutta ovat EVL 1.2 §:ssä tarkoitetun yhteisön toimintaan kuuluvat varat, joita ei ole luettava rahoitus-, vaihto-, sijoitus- tai käyttöomaisuuteen. Käytännössä tämä omaisuus on aiemmin kuulunut muun toiminnan tulolähteeseen¹³⁴. Koska muuta omaisuutta ei käytetä EVL 53.1 ja 53.2 §:n mukaisesti yksinomaan tai pääasiallisesti *elinkeinotoiminnassa*, samalla säädettiin EVL 53.3 §, jonka mukaan elinkeinotulolähteeseen kuuluvat muutkin EVL 1.2 §:ssä tarkoitetun yhteisön omistamat kiinteistöt ja muut hyödykkeet lukuun ottamatta maatalouden varoja.

Muun omaisuuden omaisuuslaji ei koske raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksia, koska niiden kaikki varojen sijoittamiseksi tai sijoitusten turvaamiseksi hankitut

---

¹³² Ks. HE 257/2018 vp., s. 34.

¹³³ Ks. HE 257/2018 vp., s. 23.

¹³⁴ Ks. Nykänen 2019, s. 142. Tulkintaa tukee myös HE 257/2018 vp., s. 37.

omaisuudet kuuluvat EVL 11 §:n sijoitusomaisuuteen¹³⁵. Sijoitusomaisuuden määritelmä on sen verran laaja, että siihen on jo ennen lakiuudistusta sisältynyt omaisuutta, joka oltaisi katsottu muiden yhteisöjen muun toiminnan tulolähteeseen.

Muun omaisuuden säännös sisältää kaksi sen soveltamisalaa rajaavaa yksityiskohtaa. Muuta omaisuutta voi olla vain yhteisöillä, joilla ei jatkossa ole muun toiminnan tulolähdettä. Säännöksen sanamuoto määrittelee hyödykkeen takasijaisesti muuksi omaisuudeksi vasta, kun on todettu, ettei se ole rahoitus-, vaihto-, sijoitus- tai käyttöomaisuutta. Aluksi muun omaisuuden alaa tullaan arvioimaan aiemman tulolähdejaottelun kautta. Muuhun omaisuuteen kuuluu omaisuus, joka on aikaisemmin katsottu kuuluneen yhteisön muun toiminnan tulolähteeseen.¹³⁶

Muun omaisuuden omaisuuslajin yksi olennaisimmista perusteluista on estää perusteettomat veroedut. Monet osakeomistukset olisi luettava käyttöomaisuudeksi, koska kyseisen omaisuuslajin määritelmä olisi lähimpänä TVL:ään katsottuja pitkäaikaisia sijoituksia, jos TVL-omaisuus siirrettäisiin osaksi elinkeinotulolähdettä ilman muun omaisuuden omaisuuslajia. Tämä olisi aiheuttanut verovapauden käytännössä kaikkiin pitkäaikaisiin vähintään kymmenen prosentin suuruisiin osakeomistuksiin, joka olisi ristiriidassa käyttöomaisuusosakkeiden verovapautta koskevan säännöksen tarkoitukseen.¹³⁷ Perustelua voidaan pitää oikeana, koska käyttöomaisuudeksi tulee katsoa elinkeinotoimintaa pysyvästi tukeva omaisuus, minkä vuoksi esimerkiksi yhtiöiden kautta harjoitetun pitkäaikaisen sijoitustoiminnan verovapaus ei ole perusteltavissa.

Muuksi omaisuudeksi on katsottu esimerkiksi vuokralle annetut kiinteistöt ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet, jos vuokraus ei liity omistajan elinkeinotoimintaan, pitkäaikaiset sijoitukset ilman elinkeinotoiminnallista liittymää ja luonnollisen henkilön osakeomistuksia passiivisesti hallinnoivan holdingyhtiön osakkeet.¹³⁸

---

¹³⁵ Ks. HE 257/2018 vp., s. 37.

¹³⁶ Ks. Penttilä 2019, s. 138.

¹³⁷ Ks. HE 257/2018 vp., s. 23.

¹³⁸ Ks. HE 257/2018 vp., s. 23 ja 37.

Yhteisöjen harjoittamaa kiinteistöjen ja huoneistojen laajamittaista vuokraustoimintaa oltiin vielä hallituksen esityksen luonnosvaiheessa katsomassa osaksi elinkeinotoimintaa, koska siihen on sisältynyt nykyisin aikaista enemmän liiketoiminnallisia piirteitä. Jos vuokraaminen on aktiivista ja laajaa, sitä olisi luonnoksen mukaan pidettävä elinkeinotoimintana.¹³⁹ Tämä kuitenkin sai lausuntokierroksella vastustusta, ja lähinnä yleishyödyllisten yhteisöjen antaman palautteen vuoksi tästä muutoksesta luovuttiin. Muutoksen vastustamista aiheutti myös se, että kiinteistötoiminnan käsite olisi aiheuttanut uusia tulkintaongelmia, koska sitä ei olisi voitu määritellä laissa tai sen esitöissä riittävän yksiselitteisesti.¹⁴⁰

Muun omaisuuden omaisuuslajin soveltamisalaa ei ole rajattu, eikä sen tavoitteena ole supistaa olemassa olevia omaisuuslajeja¹⁴¹. Uudistuksen myötä omaisuuslajiin voidaan lukea kaikki sellainen omaisuus, joka ei tue EVL 53.1 ja 53.2 §:illä tarkoitettulla tavalla yhtiön elinkeinotoimintaa eikä samalla sovellu minäkään muun omaisuuslajin määritelmään¹⁴². Tämä voidaan nähdä loogisena, jotta elinkeinotoimintaa tukevan omaisuuden määritelmä ei laajenisi ja näin sotkisi jo olemassa olevien omaisuuslajien määritelmiä. Päivitetty EVL 53 § kykenee määrittelemään, liittyykö omaisuus elinkeinotoimintaan. Mikäli omaisuus liittyy elinkeinotoimintaan, se on katsottava johonkin jo olemassa olevaan omaisuuslajiin, ja mikäli taas ei, niin se on vuorostaan katsottava muun omaisuuden omaisuuslajiin.

Hallituksen esityksessä ei oteta suoraan kantaa, mihin omaisuuslajiin aikaisemmin muun toiminnan tulolähteeseen katsottu arvopaperiomistaminen kuuluu. Esityksessä mainitaan, että luonnollisten henkilöiden osakesijoituksia passiivisesti hallinnoivan holdingyhtiön osakeomistukset *voisivat* olla muuta omaisuutta. Sen sijaan lakiuudistuksessa säädettiin EVL 8 a §, joka käsittelee muuhun omaisuuden kuuluvien osakkeiden luovutustappioiden rajoitettua vähennyskelpoisuutta. Esityksessä tämän säännöksen perusteluissa mainitaan passiivisesti hallinnoidut

---

¹³⁹ Ks. Luonnos 22.3.2018 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta, s. 21–23.

¹⁴⁰ Ks. Nykänen 2019, s. 141–142.

¹⁴¹ Ks. HE/257/2018 vp., s. 25.

¹⁴² Ks. Penttilä 2019, s. 138.

osakkeet, joiden toiminta ei ole elinkeinotoiminnan edellytyksiä täyttävää arvopaperikauppaa¹⁴³. On katsottu, että aikaisemmin tuloverolain mukaan verotettu pienimuotoinen arvopaperikauppa olisi jatkossa luettavissa vaihto-omaisuudeksi, koska hallituksen esityksessä ei oteta kantaa muun omaisuuden ja vaihto-omaisuuden väliseen rajavetoon¹⁴⁴. Tästä näkemyksestä huolimatta vaikuttanee siltä, että pienimuotoinen arvopaperikauppa katsotaan muuhun omaisuuteen kuuluvaksi, koska EVL 8 a §:n yksityiskohtaisessa perustelussa viitataan tuloverolain tulkintaan tällaisesta arvopaperikaupasta.

Lausuntokierroksella pienimuotoisen arvopaperikaupan tulkitsemista muuhun omaisuuteen ei ole katsottu tarpeelliseksi. Muusta omaisuudesta ei voi tehdä vaihto-omaisuuden mukaisesti EVL 28.1 §:n hinnanlaskuvähennystä. Tämä on pienimuotoista arvopaperikauppaa harjoittavalle yhtiölle haasteellista, jonka tulee kirjanpidossaan käsitellä arvopaperit vaihto-omaisuutena. Sen on näin ollen kirjanpidon velvoittamana tehtävä hinnanlaskuvähennykset tilinpäätökseensä. Tämä asettaa yhtiön poikkeamaan verotuksessaan alimman arvon periaatteesta, jota elinkeinotoiminnaksi katsottavaa arvopaperikauppaa harjoittava yhtiö voi noudattaa verotuksessaan.¹⁴⁵

Osakeomistusten aiempi oikeuskäytäntö ja -tulkinta voi olla hyvin merkittävässä roolissa. Lähtökohtaisesti sellainen osakeomistus, joka on ollut passiivisuuden ja pelkän osinkotuoton haalimisen takia aiemmin TVL-omaisuutta, katsottaneen jatkossa muuksi omaisuudeksi. Tämä on yksi esimerkki siitä, kuinka tulolähdejaon uudistus siirtää aikaisemmat tulkintatilanteet tulolähteiden väliltä omaisuuslajien väliseksi.

Muuhun omaisuuteen katsotaan varsin automaattisesti sellaiset hyödykkeet, joita ei käytetä yhtiön tulonhankkimistarkoituksessa. Tällaista omaisuutta on esimerkiksi osakkaan yksityiskäytössä oleva omaisuus, josta ei ole maksettu käypää

---

¹⁴³ Ks. HE 257/2018 vp., s. 36.

¹⁴⁴ Ks. Nykänen 2019, s.144.

¹⁴⁵ Ks. Suomen Taloushallintoliiton lausunto, Lausunto yhteisöjen tulolähdejaon poistamista koskevasta hallituksen esityksestä. Saatavilla <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaaisuMeta-tieto/Documents/EDK-2018-AK-228355.pdf> (2.4.2020).

vastiketta. Tämän kaltaisesta omaisuudesta aiheutuneet luovutustappiot eivät olisi vähennyskelpoisia EVL 42 a.2 §:n perusteella, mutta mikäli osakas maksaa tällaisesta omaisuudesta käypää vastiketta, hankintameno ja muut menot olisivat vähennyskelpoisia elinkeinotulolähteen menoja.¹⁴⁶

Muun omaisuuden tulon veronalaisuudesta säännellään muiden omaisuuslajien tavoin EVL 5.1 §:n 1 kohdassa, jonka mukaan kaikkien omaisuuslajien aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä saadut luovutushinnat ovat veronalaisia elinkeinotuloja. EVL 5.1 §:n 5 kohta määrittelee yleisesti muusta omaisuudesta saadut voitot veronalaiseksi. EVL 8.1 §:n 1 kohdan mukaan muun omaisuuden hankintamenot ovat vähennyskelpoisia. Muun omaisuuden luovutushinnat ja sen vähennyskelpoiset osat kohdistetaan EVL 42 a §:n mukaan sille verovuodelle, jona omaisuus on luovutettu, tuhoutunut, vahingoittunut tai lopullisesti menetetty.

3.3 Uudistuksen vaikutukset osakeomistuksiin ja -luovutuksiin

3.3.1 Vaikutukset olemassa oleviin omaisuuslajeihin

Lakiuudistuksella on pyritty siihen, ettei uudistus muuttaisi jo olemassa olevien omaisuuslajien soveltamisalaa¹⁴⁷. Muun omaisuuden omaisuuslajeja voidaankin pitää ”pikku-TVL:n” tapaisena siirtona osaksi elinkeinotoiminnan tulolähdettä, mutta se pääsääntöisesti rajaisi siihen kuuluvan omaisuuden pois elinkeinotoiminnallisesta yhteydestä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että kaikki aikaisemmin muun toiminnan tulolähteeseen kuuluva omaisuus ei sisältyisi suoraan muuhun omaisuuteen. Mikäli omaisuudessa on eriä, jotka ovat luonteeltaan käyttö- tai vaihto-omaisuuden eriä, niitä ei tulisi käsitellä muuna omaisuutena.¹⁴⁸ Jos muuhun omaisuuteen katsottu

---

¹⁴⁶ Ks. HE 257/2018 vp., s. 23–24.

¹⁴⁷ Ks. HE 257/2018 vp., s. 25.

¹⁴⁸ Ks. HE 257/2018 vp., s. 23.

hyödyke muuttaa käyttötarkoitusta, ja sitä käytetään elinkeinotoiminnassa, sille tehdään EVL 51 §:ssä tarkoitettu omaisuuslajisiirto. Vaihto-omaisuuden ja muun omaisuuden väliseen rajavetoon ei oteta kantaa hallituksen esityksessä, joten osakeomistuksen liittyminen vaihto-omaisuuteen tulee tulkita sen säännöksen perusteella.

Käyttöomaisuuden käsite säilyy uudistuksessa täysin ennallaan. Osakkeen kuuluminen käyttöomaisuuteen tarkastellaan jatkossakin sen perusteella, onko se liike- tai ammattitoiminnan pysyvään käyttöön tarkoitettua omaisuutta. Hallituksen esityksessä annetaankin roolia aikaisemmalle oikeuskäytännölle, jota soveltamalla ratkaistaisiin, kuuluvatko osakkeet käyttöomaisuuteen.¹⁴⁹ Kannanotto on perusteltu, kun otetaan huomioon, että muun omaisuuden omaisuuslajin yksi tarkoitus on estää EVL 6 b §:n soveltamisalan laajeneminen¹⁵⁰.

Muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvia osakeomistuksia voidaan katsoa kuuluvan vaihto- ja käyttöomaisuuksien lisäksi myös rahoitusomaisuuteen. Uudistuksessa EVL 9 §:n määritelmää rahoitusomaisuudesta muutettiin entistä väljemmäksi. Uudistetun määritelmän mukaan rahoitusomaisuutta ovat rahat, saamiset ja muut rahoitusvarat. Kun yhteisöihin ei enää sovelleta tuloverolakia, aikaisemmin muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvat rahoitusvarat voivat jossain määrin kuulua elinkeinotoiminnan rahoitusomaisuuteen¹⁵¹. Määritelmän väljentäminen entisestään voisi laajentaa osakeomistusten soveltavuutta rahoitusomaisuuteen. Toisaalta on perusteltua todeta, että uudistettu määritelmä jättää paljolti arviointia verotus- ja oikeuskäytännön ratkaistavaksi¹⁵².

Hyödyke voi kuulua vain yhteen omaisuuslajiin kerralla, ja se ratkaistaan hyödykkeen pääasiallisen käytön perusteella. Asiaa ratkaistaessa voidaan ottaa

---

¹⁴⁹ Ks. HE 257/2018 vp., s. 25.

¹⁵⁰ Ks. Nykänen 2019, s. 143.

¹⁵¹ Ks. HE 257/2018 vp., s. 25.

¹⁵² Ks. Juha Lindgren, Lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta, saatavilla <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaistuMetatieto/Documents/EDK-2019-AK-235611.pdf> (3.4.2020).

huomioon hyödykkeen käyttötarkoitus luovutushetkellä.¹⁵³ Sen vuoksi on pohdittu, voisiko jo olemassa olevaan omaisuuslajiin katsottu omaisuus kuulua sen sijaan muun omaisuuden omaisuuslajiin, mikä aiheuttaisi tulkintaongelmia myös toiseen suuntaan. On mahdollista, että yhtiön elinkeinotoiminnan varoihin aiemmin katsottu omaisuserä katsottaisiin jatkossa muuhun omaisuuteen kuuluvaksi. Entisellä tulolähdejaolla ei ollut yleensä merkitystä tutkia osakkeiden tulolähdettä ennen osakkeiden luovutusta, mutta luovutushetkellä tilanne voi olla erilainen. Yhtiöllä voi olla pitkäaikainen osakeomistus, ja se on verotuksessa katsottu osaksi elinkeinotoiminnan varoja. Kun yhtiö aikanaan myy osakeomistuksen tulolähdejaon uudistamisen jälkeen, tulkintaongelma ei ole tulolähteiden välinen, vaan käyttöomaisuuden ja muun omaisuuden omaisuuslajin välinen.¹⁵⁴

3.3.2 Muun omaisuuden osakeluovutusten rajoitettu vähennysoikeus

Elinkeinotuloverolaissa on laaja tulojen veronalaisuus ja vastaavasti laaja menojen vähennyskelpoisuus. Muusta omaisuudesta saadut tulot ja luovutushinnat ovat täysimääräisesti veronalaista tuloa, ja vastavuoroisesti kaikkien menojen ja luovutustappioiden tulisi olla verosymmetrian perusteella vähennyskelpoisia. Muun omaisuuden osakeluovutuksista tulojen ja menojen symmetriasta kuitenkin poiketaan.¹⁵⁵

EVL 8 a §:n mukaan muuhun omaisuuteen kuuluvan osakkeen, paitsi EVL 6 b.2 §:n 2 kohdassa tarkoitetun yhtiön, ja avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden luovutuksesta syntynyt tappio on vähennyskelpoinen ainoastaan muun omaisuuden luovutusvoitoista verovuonna ja viitenä seuraavana vuotena. Luovutustappioiden rajoittamista koskee ainoastaan muun omaisuuden osakeomistuksia.

Rajoittamista perustellaan estääkseen perusteettomien veroetujen syntyminen, missä luonnollisen henkilön sijoituksia sijoitetaan osakeyhtiöön. Rajoittamaton

---

¹⁵³ Ks. Verohallinto 2019, 3.1. Muun omaisuuden omaisuuslajit.

¹⁵⁴ Ks. Nykänen 2019, s. 144.

¹⁵⁵ Ks. Penttilä 2019, s. 140.

luovutustappioiden vähennyskelpoisuus ja uudistuksen myötä laajentuva konserniavustusmahdollisuus voisi johtaa tilanteisiin, joissa luovutustappioita hyödynnettäisiin eri yhtiöiden välillä konserniavustuksia vastaanottamalla.¹⁵⁶

Ensimmäinen perustelu on herättänyt kritiikkiä, koska osakkeenomistajan tulee luovuttaa omistamansa osakkeet sijoituksia hallinnoivaan yhtiöön käyvän arvon mukaisesti. Tämä estää tappion siirtämisen osakeyhtiöön. Luonnollisen henkilön verotuksessa on lisäksi nykyään mahdollista vähentää luovutustappio pääomatuloista, joka vuorostaan pienentää kannustinta siirtää tappioita osakeyhtiöön. Konserniavustuksiin liittyvä perustelu on myös kyseenalaistettu. Konserniavustusten tarkoitus on poistaa verotuksen epäkohtia ja aikaansaada yhtenä yhtiönä toimimisen kannalta oikeanlainen verotus. Osakeluovutuksesta syntyneen tappion kattaminen toisen yhtiön antamalla konserniavustuksella olisi tältä kannalta perusteltua.¹⁵⁷

Kolmas perustelu rajoituksesta on perusteltu enemmän. Muun omaisuuden ja käyttöomaisuuden välinen raha korostuisi tappiollisissa osakeluovutuksissa, jos muun omaisuuden osakkeiden luovutustappiot olisivat vapaasti vähennyskelpoisia. Käyttöomaisuusosakkeiden luovutus on pääsääntöisesti verovapaata ja näin ollen luovutustappiot ovat vähennyskelvottomia. Muun omaisuuden laajasta luovutustappioiden vähennyskelpoisuudesta syntyisi kannustin siirtää tappiollisia käyttöomaisuusosakkeita muun omaisuuden omaisuuslajiin.¹⁵⁸ Tämä kääntäisi verovelvollisen ja -viranomaisen argumentit päinvastaisiksi käyttöomaisuuden luovutusvoittotilanteisiin verrattuna¹⁵⁹. Valiokuntien asiantuntijalausunnoissa tälle perustelulle annettiin kritiikkiä pääosin verosymmetrian kannalta. Verolainsäädännön kannalta on selkeintä, että luovutustappiot olisivat laajasti vähennyskelpoisia eikä omaisuuslajien kesken syntyisi uutta tulkinnanvaraisuutta, kun muun

---

¹⁵⁶ Ks. HE 257/2018 vp., s. 24.

¹⁵⁷ Ks. Penttilä 2019, s. 141–142.

¹⁵⁸ Ks. HE 257/2018 vp., s. 24.

¹⁵⁹ Ks. Penttilä 2019, s. 142.

omaisuuden osakkeiden luovutus on täysin veronalaista¹⁶⁰. Lausunnoista huolimatta luovutustappioiden rajoitettu vähennyskelpoisuus säilyi. Voidaan ajatella, että hallitus valitsi ”kahdesta pahasta” vähemmän haitallisen, ja turvasi EVL:n laajan vähennyskelpoisuuden rajoittamisella veropohjaa. Asiakokonaisuus voi nousta myöhemmin esiin, ja mahdollisesti muun omaisuuden osakkeiden luovutustappioita esitetään EVL:n laajan vähennyskelpoisuuden seurauksena rajoituksetta vähennyskelpoiseksi. Yksi vaihtoehto on myös, että yhteisöverotuksen harmonisointi EU:ssa CCTB:n muodossa ratkaisisi tämän ongelman, koska direktiiviehdotus ei tunne muuta omaisuutta¹⁶¹.

Lakiuudistuksen tavoitteena oli alkujaan rajoittaa kaikkien muun omaisuuden osakkeiden luovutustappioita. Lain valmistelun lausuntokierroksen jälkeen säännöstä muutettiin rajaamalla rajoitetun vähennyskelpoisuuden piiristä EVL 6 b.2 §:n 2 kohdassa tarkoitetun yhtiön osakkeet. Toisin sanoen kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiön osakkeiden luovutuksesta syntynyt tappio on vähennyskelpoista elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloksesta. Muutosta voi pitää perusteltuna, koska EVL 6 b.2 §:ssä käyttöomaisuusosakkeiden verovapaudesta rajataan luovutetut kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiön osakkeet, joiden luovutustappio on rajoituksetta vähennyskelpoinen. Muuhun omaisuuteen kuuluvien kiinteistöyhtiöiden osakkeiden luovutusten käsittely on yhteneväinen käyttöomaisuuteen katsottavien kiinteistöosakkeiden kanssa.

EVL 8 a § säännös on samankaltainen kuin TVL 50.1 §, joka sääntelee TVL-omaisuuden luovutustappioista, joita voi vähentää verovuonna ja viitenä seuraavana vuotena TVL-omaisuuden luovutusvoitoista. Yhteisöillä, joihin sovelletaan jatkossa elinkeinotoiminnan tulolähdettä, voi olla entuudestaan TVL-omaisuuden vahvistettuja luovutustappioita. Nämä tappiot ovat siirtymäsäännöksen perusteella vähennyskelpoisia muun omaisuuden luovutusvoitoista. Mikäli nämä luovutusvoitot eivät riitä tappioiden vähentämiseen, luovutustappioita vähennetään

---

¹⁶⁰ Ks. lausunnoista tarkemmin Jaakko Ossan ja Suomen Yrittäjien lausunnot, saatavilla https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_257+2018_asiantuntijalausunnot.aspx (3.4.2020). ja lisäksi Penttilä 2019, s.142.

¹⁶¹ Ks. Penttilä 2019, s. 144.

käyttöomaisuuteen katsottavien veronalaisten osakkeiden tai kiinteistöjen luovutuksesta syntyneisiin voittoihin.¹⁶² TVL 50.1 §:n luovutustappioita vähennetään säännöksessä säänneltynä aikana tappioiden syntymishetkestä, ja vähennysoikeus koskee vain verovuoden 2019 tai sitä aiempien verovuosien aikana syntyneitä luovutustappioita¹⁶³.

---

¹⁶² Ks. HE 257/2018 vp., s. 40–41.

¹⁶³ Ks. Verohallinto 2019, 4.2 TVL-luovutustappiot.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluva yhtiön omaisuus jaetaan omaisuuslajeihin. Verovuoteen 2019 saakka tämä tarkoitti sitä, että tämän omaisuuden on liityttävä yhtiön harjoittamaan liike- ja ammattitoimintaan. Liike- ja ammattitoimintaa tukeva omaisuus jaetaan EVL 9–12 §:ssä määriteltyihin rahoitus-, vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuteen. Näihin omaisuuslajeihin voi sisältyä yhtiön osakeomistuksia sillä edellytyksellä, että niitä käytetään EVL 53.2 §:n mukaisesti yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa. Tämän säännöksen ulkopuoliset osakeomistukset on katsottu muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi.

Vuonna 2019 hyväksyttiin tulolähdejaon uudistus, joka liitti yhteisöjen muun toiminnan tulolähteen osaksi elinkeinotoiminnan tulolähdettä verovuodesta 2020 alkaen. Uudistuksen seurauksena muodostui uusi omaisuuslaji, muu omaisuus, jota säännellään EVL 12 a §:llä. Tutkielman tarkoituksena on ollut tutkia, kuinka osakeyhtiön osakeomistukset määritellään omaisuuslajien kesken, ja lisäksi ottaa lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö huomioon ennen ja jälkeen uudistusta.

Tutkielman ensimmäinen tutkimuskysymys pohti, miten osakeomistukset määritellään omaisuuslajeittain. Tutkielmassa on tutkittu EVL:n omaisuuslajit säännösjärjestyksessä, ja kuinka osakeomistus soveltuu kuhunkin omaisuuslajin määrittelmään, koska tulolähdejaon uudistus ei muuttanut olemassa olevien omaisuuslajien määritelmiä.

Osakeomistus voidaan katsoa rahoitusomaisuudeksi (EVL 9 §) erityisesti silloin, kun se on hankittu yhtiön likvideillä varoilla lyhytaikaiseksi sijoitukseksi. Tällöin olennaista on, että osakkeet on hankittu yhtiön elinkeinotoiminnasta syntyneillä varoilla ja omistus on lyhytaikaista. Lyhytaikaisuus on määritelty oikeuskirjallisuudessa yhdeksi vuodeksi. Määrittely perustuu oletettavasti kirjanpidon määrittelmään yhdestä tilikaudesta. Oikeuskäytännössä on katsottu lyhytaikaiseksi

omistukseksi jopa noin kolme vuotta, joten myös vuoden ajan ylittävät omistukset tulisi katsoa rahoitusomaisuudeksi, mikäli se muilta osin on rahoitusomaisuuden luonteinen. Elinkeinotoiminnan varoilla hankittu rahoitusomaisuus voi olla mikä tahansa osakeomistus, kunhan se on helposti likvidoitavissa ja lyhytaikaisesti hallussa.

Vaihto-omaisuuteen (EVL 10 §) katsottavat osakkeet ovat elinkeinotoiminnallista arvopaperikauppaa harjoittavien osakeyhtiöiden osakeomistukset, kiinteistökauppiaan myytäväksi tarkoitetut sekä rakennusurakoinnin alaiset kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden osakkeet. Arvopaperikaupan rajavedoksi on muodostunut, onko yhtiön harjoittama arvopaperikauppa liiketoiminnallista vai ei, jolloin toiminta ja osakkeet on katsottu muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvaksi. Mikäli yhtiöllä on toimialana arvopaperikauppa, ja sen omistamalla osakkeilla käydään kauppaa, eikä vain omisteta passiivisesti, arvopaperikauppa on katsottava yhtiön elinkeinotoiminnaksi ja toimintaan liittyvät osakkeet vaihto-omaisuudeksi. Kiinteistön välitystä harjoittavilla osakeyhtiöillä voi olla kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiön osakkeita vaihto-omaisuutena.

Vaihto-omaisuudeksi luettaviin osakkeisiin kuuluvat myös perustajaurakointia harjoittavan rakennusurakoitsijayhtiön omistamat asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeet. Rakennusurakoitsijayhtiön vaihto-omaisuudeksi katsotaan sen omistuksessa olevat toisen yhtiön osakkeet, jotka omistavat perustamisurakoinnin alaisia huoneisto- ja kiinteistöosakkeita. Nämä osakkeet sisältyvät hyvin vaihto-omaisuuden määritelmään, koska rakennusliikkeet jalostavat ja luovuttavat omistamiaan osakkeita eteenpäin, mistä muodostuu elinkeinotoiminta.

Sijoitusomaisuus (EVL 11 §) koskee vain raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksia. Tällaista omaisuutta on kaikki varojen sijoittamiseksi tai sijoitusten turvaamiseksi hankittu omaisuus, johon kuuluvat myös arvopaperit ja kiinteistöt. Näiden laitosten osakeomistukset kuuluvat laajalti sijoitusomaisuuteen, paitsi jos osakkeet tulevat laitoksen elinkeinotoimintaa pysyvästi (käyttöomaisuus) tai laitos harjoittaa osakkeilla arvopaperikauppaa (vaihto-omaisuus).

Käyttöomaisuuden (EVL 12 §) olennainen tulkinta on, että osakkeiden tulee olla elinkeinotoiminnassa pysyvään käyttöön tarkoitettua omaisuutta, mitä voi käyttää useamman vuoden ajan eikä se vaihto-omaisuuden tapaan vähene tai häviä elinkeinotoimintaan osallistuessaan. Käyttöomaisuus ja elinkeinotoiminnan ulkopuolinen omaisuus on perinteisesti aiheuttanut tulkintatilanteen, koska molemmissa on yleisenä piirteenä pitkäaikainen omistaminen. Osakkeissa tämä ratkaistaan katsomalla, onko yhtiön katsoma käyttöomaisuusosake riittävässä toiminnallisessa yhteydessä omistajayhtiöön ja palvelee näin osakkaan elinkeinotoimintaa. Käyttöomaisuusosakkeiksi on tyypillisesti katsottu tytäryhtiö- ja omistusyhteisyytiöiden osakkeet. Nämä voivat toimia samalla tai täysin eri toimialalla sillä edellytyksellä, että riittävä toiminnallinen yhteys löytyy. Myös kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiön osakkeet ovat käyttöomaisuutta, kun ne liittyvät yhtiön elinkeinotoimintaan esimerkiksi tehdusrakennuksena tai varastotilana. Tutkielmassa on myös tutkittu käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitto ja -tappioverotusta, jotka eroavat muiden omaisuuslajien laajasta tulojen verottamisesta ja menojen vähennyskelpoisuudesta.

Tutkielman toisessa tutkimuskysymyksessä on pohdittu, kuinka tulolähdejaon uudistumisen myötä omaisuuslajit ovat muuttuneet ja miten osakeomistukset määräytyvät uudistuksen jälkeen. Lakiuudistuksen tuloksena muodostui uusi omaisuuslaji, muun omaisuuden omaisuuslaji (EVL 12 a §), johon sisältyy elinkeinotoiminnan ja muiden EVL:n omaisuuslajien ulkopuolinen omaisuus. Käytännössä tämä sisältää lähtökohtaisesti kaiken muun toiminnan tulolähteestä siirtyvän omaisuuden, kuten osakeomistukset, koska ne eivät ole liittyneet yhtiön elinkeinotoimintaan. Lisäksi tähän omaisuuslajiin tulee katsoa kaikki osakeomistus, joka eivät sovellu muiden omaisuuslajien määritelmiin. Kaikkea muun toiminnan tulolähteestä siirtyvää osakeomistusta ei tule automaattisesti katsoa muun omaisuuden omaisuuslajiin. Sillä on oltava riittävä yhteys johonkin EVL 9–12 §:n omaisuuslajiin, jolloin osakeomistus on katsottava osaksi tätä omaisuuslajia.

Olennaisin peruste uudelle omaisuuslajille on estää käyttöomaisuusosakkeiden soveltamisalan laajentuminen, joka siirtäisi aiemmin muun toiminnan tulolähteeseen katsottuja osakkeita verovapaan luovutusvoiton piiriin. Muun omaisuuden osakeluovutuksiin säädettiin tämän seurauksena rajoitettu luovutustappioiden vähennyskelpoisuus. Luovutustappioita voi vähentää ainoastaan muun omaisuuden osakkeiden luovutusvoitoista. Pääperustelu järjestelylle on estää yhtiöiden kannustin siirtää tappiollisia, vähennyskelvottomia käyttöomaisuusosakkeita muuhun omaisuuteen, ja saada nämä yleisesti vähennyskelpoisiksi yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksesta.

Uudistus ei muokannut EVL 9–12 §:n omaisuuslajien määritelmiä, lukuun ottamatta rahoitusomaisuuden entistä väljemmäksi tehtyä määrittelyä. Osakeomistuksia voidaan määritellä mahdollisesti aiempaa enemmän rahoitusomaisuudeksi, erityisesti omaisuuden siirtyessä pois muun toiminnan tulolähteestä. Muiden omaisuuslajien määritelmät säilyvät ennallaan, jolloin jo aiemmin niihin katsotut osakkeet tulisi jatkossakin katsoa kuuluvan samaan omaisuuslajiin.

Tutkielman kolmas tutkimuskysymys oli, että tarjoavatko uudistuksen jälkeiset omaisuuslajit aiempaa enemmän ennakoitavuutta, ja mihin omaisuuslajiin kukin osakeomistus kuuluu. Kysymys on enemmän veropoliittinen ja se myös sisältää kirjoittajan mielipiteistä, jonka takia tälle pohdinnalle ei tule antaa samaa arvoa kuin kahteen edeltävään tutkimuskysymykseen.

Tulolähdejaon uudistamista on toivottu pidemmän aikaa. Lakiuudistus poistaa yhteisöjen tulolähdejaosta muun toiminnan tulolähteen. Muun omaisuuden omaisuuslajeja voi pitää loogisena lisäyksenä elinkeinoverolain omaisuuslajeihin, jonka vuoksi muiden omaisuuslajien soveltamisala säilyi ennallaan ja tämän seurauksena ennakoitavuus säilyi ennallaan. Toisaalta muun omaisuuden omaisuuslaji siirtää mukanaan aiemman tulkintaongelman tulolähteiden väliltä omaisuuslajien väliseksi. Osakeomistusten tulkinnanvaraisuus käyttöomaisuuden ja muun toiminnan tulolähteen välillä on muuttanut muotoaan käyttöomaisuuden ja muun omaisuuden välille ja jättänyt saman eroavaisuuden lopputulokselle. Toisessa on

pääsääntöisesti verovapaa luovutusvoitto, toisessa aina veronalainen luovutusvoitto. On kuitenkin hyvä, että uudistuksen esitöissä todetaan, että käyttöomaisuuden määritelmä ja oikeuskäytäntö säilyvät ennallaan. Tämä mahdollistaa aiempien vuosien verotustulkinnan käyttämisen, joka esimerkiksi tarjoaa näkemystä kysymykseen, mikä on käyttöomaisuusosakkeelle riittävä toiminnallinen yhteys. EVL 53.2 §:n määritelmä hyödykkeen käyttämisestä yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoimintaan muodostaa riittävän eroavaisuuden muun omaisuuden ja muiden omaisuuslajien kesken. Näiltä osin voidaan nähdä, että ennakoitavuutta on omaisuuslajien välillä.

Täysin ongelmitta omaisuuslajien uudistus ei ole tapahtunut. Yhtiöiden harjoittaman pienimuotoisen arvopaperikaupan osakkeet jäänevät muun omaisuuden omaisuuslajiin, vaikka niissä on vaihto-omaisuuden tapaisia piirteitä. Tämän kaltaisessa toiminnassa tappiolliset osakeluovutukset eivät ole vaihto-omaisuuden tapaan rajoituksetta vähennyskelpoisia yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksesta. Sama koskee yhtiön muita osakeomistuksia, jotka katsotaan muuhun omaisuuteen kuuluviksi. EVL:ssä on laaja tulon veronalaisuus, joten näiden osakkeiden luovutusvoitoissa on perusteltua, että näiden osakkeiden luovutustappiot olisivat verosymmetrian perusteella rajoituksessa vähennyskelpoisia. On mahdollista, että lähivuosina vielä palataan muun omaisuuden osakeluovutusten tappioiden vähennyskelpoisuuden pariin ja mahdollisiin muutostarpeisiin.

Uudistus on tuore, ja kun näitä omaisuuslajeja sovelletaan ensimmäistä verovuotta, että on mielenkiintoista nähdä miten oikeuskäytäntö ja -kirjallisuus tulevat suhtautumaan näihin muutoksiin tulevaisuudessa.